Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 61 (13550) | 1974 оной мартын 14, четверг | Сэн 2 мүнгэн

ДҮРБЭДЭХИ ЖЭЛЭЙ ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Экономико хүгжөөхэ хэрэгтэ капитальна барилгын удха шанар айхабтар ехэ. Арадай ажахын нэгэ гол шухала hалбари болохо капитальна барилгын урда ехэшье, харюусалгатайшье зорилго табигдана.

Республикымнай барилгын организацинуудай коллективүүд үүргэ, харюусалгаяа мэдэрэн, урдахи зорилгоёо дүүргэхын түлөө бага бэшэ оролдолго гаргана. Юhэдэхи табан жэлэй үнгэрhэн гурбан жэлэй туршада, түрүүшын гурбан жэлэйхитэй сасуулхада, 31 процентээр ехэ капитальна hомололго хэрэглэгдээ, 1,4 дахинhаа үлүү ехэ барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдээ. Капитальна барилгада жэл ерэхэ бүри ехэ мүнгэн зөөри hомологдоно.

Барилгымнай эгээл томо организаци — Буряадай барилгын управлени байгша ондо 62 миллион түхэригэй гү, али үнгэрhэн жэлэйхиhээ 10 гаран миллион түхэригөөр ехэ барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ зорилготай. Хүдөөдэ барилга эрхилдэг «Бурятцелинстрой» трестын, «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй, мүн барилгын, хабсаралгын бусад тусхай организацинуудай түсэб дээшэлүүлэгдээ.

Энэ жэлдэ республика доторнай 1973 онойхиhoo 17 процентээр үлүү барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагдана. Шулуу нүүрhэнэй, химическэ, модоной ба модо болбосоруулгын, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ капитальна hомололго зорюулагдаа. Сэлэнгын ЦКК-гай, Кабанскын нугаhанай фабрикын хоёрдохи ээлжээн, Улаан-Үдын ТЭЦ-эй 9-дэхи котел, Улаан-Үдын уhа сэбэрлэлгын түхеэрэлгэ, хүдөө ажахые промышленна аргаар хүгжөөхэ олон томо барилганууд, мүн олон гэр байранууд, культурно-гэгээрэлэй, арад зоной элүүрые сахиха эмхи зургаанууд ашаглалгада оруулагдаха байна.

Табан жэлэй онсо шухала барилганууд гэжэ тоологдодог Галуута-Нуурай ГРЭС-эй, Холбоолжоной уурхайн барилгада нёдондонойхиhoo 2—3 дахин ехэ капитальна hомололго хэрэглэгдэхэ юм. Бодхогдожо байгаа барилгануудые түргэдхэхэтэй хамта арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ удха шанартай шэнэ барилганууд — Забайкалиин апатидай комбинат, Улаан-Үдын трикотажна фабрика, Загарайн бройлер шубуунай фабрика, мал ажалай томо комплекснууд баригдажа эхилхэ юм.

Дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй барилгануудые саг соонь ашаглалгада тушааха, барилгада hомологдоhон мүнгэ зөөри ашагтай hайнаар хэрэглэхэ гээшэ барилгашадай заатагүй бэелүүлхэ зорилго болоно. Эдэ зорилгонуудаа дүүргэхын тула барилгые индустриальна аргаар ябуулхэ, өөрын хүгжэнги бааза байгуулха, хабсаргамал элементнүүдые ехээр хэрэглэхэ шухала. Барилгын урдын талмайнуудые мүнөө үеын хабсаралгын талмайнууд болохо эрилтэ барилгашадай урда табигдана.

Тиимэhээ барилгын организацинуудай өөрын бааза болохо завод, комбинадуудай барилга эрид түргэдхэхэ хэрэгтэй. Томо панелеэр гэр барилгын комбинадые шэнэлэн байгуулха хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдажа байна. Комбинадай хүсэ шадал гурба дахин ехэ болгогдожо, байрын 150 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүд баригдадаг болохо. Жэлдээ 50 миллион хирпиисэ гаргаха Грязнухын хирпиисын завод, 100 тонно шохой халаан хүбхылгэхэ завод энэ жэлдэ ашаглалгада оруулагдаха юм. «Бурятстройматериалы», «Бурлесобетон» нэгэдэлнүүдэй хүдэлмэри hайжаруулха, барилгын шэнэ материалнуудые, түрүү технологёор бэлдэгдэhэн хэрэгсэлнүүдые олоор үйлэдбэрилхэ хэмжээ хараалагдаад, бэелүүлэгдэжэ эхилээ.

Барилгашадай урда табигдаhан зорилго дүүргэхын тула бии байгаа дутагдалнуудаа усадхаха, ажалай эмхидхэл эрид hайжаруулха хэрэгтэй. Нэгэ доро олон барилга эрхилээд, хүдэлмэришэдые, мүнгэн зөөри, барилгын материалнуудые тараан сасаха ушар зайсуулха ехэ тон шухала.

Капитальна барилга түргэнөөр, hайнаар, хямдаар бэелүүлхэ арга боломжо барилгын алишье организацида бии. Зорилго юуб гэхэдэ, эдэ арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхэ, техникэ, механизмуудаа бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, барилгын материал, мүнгэн зөөри гамтайгаар, ашагтай hайнаар гаргашалха, түрүү онол арга, дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй.

Юрэд барилгада урдын алдуу дутагдалнуудай дабтагдажа байhые жэлэй үнгэрhэн хоёр hарын үрэ дүн гэршэлэн харуулна. Барилгын олон организаци барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргээгүй. Урдын гээгдэл, дутагдалнуудые усадхаха талаар зохихо хэмжээнүүдэй абтаагүй ушар энэ жэлэй түрүүшын hараhаа барилга унжагайруулагдажа байна.

Иимэ байдалтай саашадаа эбсэжэ яашье болохогүй. Түсэбөөр хараалагдаhан шэнэ барилганууд саг болзор соогоо ашаглалгада оруулагдаха ёhотой. Тиихын тула барилгын талмайнуудта ажалай эмхидхэл эрид hайжаруулха, хэрэгтэй материал хэрэгсэлнүүдээр таhалдуулгагүй хангаха шухала. Барилгашадай ажал оньhожолхо, бүтээсыень дээшэлүүлхэ, техникэ, механизмуудые ашагтайгаар хүдэлгэхэ, материалай саг соогоо асарагдаагүй шалтагаанhаа ажалгүй миин байха ушарые усадхуулха гээшэ бүхы коллективүүдэй шиидхэхэ гол зорилго болоно.

Табан жэлэй түрүүшын жэлэйхитэй сасуулхада, мүнөө 1,5—2 дахинhаа ехэ барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэнэ. Гэбэшье барилгын хүдэлмэри эмхидхэн хүтэлбэрилхэ, түсэблэхэ хэрэг олонхи газарта хуушан янзаар ябуулагдана.

1974 оной түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоол дотор барилгашадай урда эли тодо зорилго табигдаа. Барилгые саг соо бодхожо дүүргэхэ, ашаглалгада тушаагдаха ёhотой барилгануудта хүсэ шадалаа элсүүлхэ, шэнэ онол арга, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ шухала гэжэ онсо тэмдэглэгдэнэ.

Барилгын партийна организацинууд, хүтэлбэрилхы ажалтай хүдэлмэрилэгшэд энэ зорилгые бэелүүлхэ тэмсэл толгойлон эмхидхэхэ уялгатай. Партийна, профсоюзай организацинуудай коллективүүдэйнгээ дунда эрилтэтэй социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, урдахи зорилгонуудаа бэелүүлхэ хэрэгтэ хүдэлмэришэдэй хүсэ элсүүлхэ, ажал шадабариhаань, хүмүүжүүлхы, ударидахы үүргэhөө табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй түсэбэй, социалис уялгануудай дүүргэлтэ дулдыдаха юм.

ТОДОРХОЙЛХЫ ЖЭЛЭЙ ГАБШАГАЙ АЛХАМУУД

Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой коллектив дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэжэ, hайн шанартай продукци ехээр гаргаха гэhэн зорилготойгоор дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга абанхай. Мүнөө заводой цехүүдэй, мастерска участогуудай коллективүүдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ. Вагон-хабсаралгын, локомотив-хабсаралгын, булад хайлуулгын цехүүдэй коллективүүд мүрысөөндэ эрхимлэжэ байна. А. С. Малыгин, И. Щербаков, И. Ф. Молоканов гэгшэдэй даадаг мастерска участогуудай коллективүүд hайн шанартай продукци ехээр гаргажа, завод соогоо эрхимлэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: локомотив хабсаралгын цех соо. Дизельнэ цехэй Семен Иванович Маковейн даадаг бригада найман часай хүдэлмэрине долоон час соо дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ шэнэ амжалта туйлана. (Баруун гарhаа) бригадир С. И. Маковей, Л. Е. Леонов, Е. И. Кадобный, М. Ф. Погорелов гэгшэд

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ДААБАРИ ҮЛҮҮЛЭГДЭЭ

Hooho сэбэрлэн угаадаг Улаан-Үдын фабрикын коллектив дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй түсэбые декабриин 23 болотор дүүргээд, даабариhаа гадуур 4,5 миллион түхэригэй продукци худалдаха, 400 тонно hooho сэбэрлэн угаах социалис уялга абаhан юм.

Социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ эрхимлэhэн энэ коллектив хэлэhэн үгэдөө хүрэмөөр ажаллана. Январь, февраль hаранuудай түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Фабрика hooho сэбэрлэн угааха февраль hарын даабарие 23-най үдэр, мүн hарын түсэбые бүхы дээрэнь болзорhоонь гурбан хоногоор урилшалан дүүргэhэн байна.

Коллектив hарын түсэбhoo гадуур 210 мянган түхэригэй продукци худалдаа. Харин январь соо даабариhаа гадуур 62 мянган түхэригэй продукци худалдаhан байна. Энэ баримта юу харуулнаб гэхэдэ, фабрикын хүдэлмэришэд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлжэ, продукци үйлэдбэрилгые ехэдхээ. Социалис уялгануудаа дүүргэхын түлөө мүрысөөн хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрээ.

Hooho илгадаг, hooho угаадаг, хатаадаг цехүүдэй коллективүүд февралиин 26-haa март hарын түсэб дүүргэжэ эхилээ. Зоя Бадмаевагай, Анна Савельевна Кудиновагай, Валентина Иннокентьевна Шевченкын даадаг hooho илгагшадай бригаданууд жэлэй эхинhээ хойшо халаанайнгаа даабарие холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Фабрикын бусад цех, таhагуудта үйлэдбэриин түрүүшүүл мүн лэ олон. Васса Ивановна Жерновагай, Людмила Александровна Ащенковагай хүтэлбэрилдэг hooho угаагшадай бриганууд жэлэй түсэбые, мүн табан жэлэй даабарие холо үлүүлэн дүүргэхэ социалис уялга абанхай. Мүнөө эдэ бригаданууд март hарын, мүн кварталай даабарие графигhаань хэдэн хоногоор урилшалан дүүргэжэ байна.

Коллектив хоёр hарын түсэбhөө гадуур 200 тонно шахуу hooho сэбэрлэн угаагаа. Иимэ бүтээсэ ехэтэйгээр жэлэй туршада ажаллабал, социалис уялгаяа холо үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжо коллективтэ бии.

Манай корр.

БАЯН УРГАСА ЛАБ АБАХА НӨӨСЭ АРГА БОЛОМЖОНУУД

Хүдөө ажахын, уhанай ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэроссиин зүблөөн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ нүхэр М. С. Соломенцевой хэлэhэн үгэ

Манай зүблөөн шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ. Россин Федерациин хүдөө ажахын, бүхы экономикын саашанхи хүгжэлтэ эдэ асуудалнуудhaa нилээд дулдыдаха байна. Эндэ болоhон дэлгэрэнгы, тодорхой хөөрэлдөөн түсэбүүд болон уялгануудаа дүүргэлгэдэмнай туhалхань дамжаггүй.

Партиин Центральна Комитет мелиорациин асуудалнуудые тон шухала удха шанартайда тоолоно. Мелиорацие гурбан гол нүхэсэлэй нэгэн гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев нэрлэhэн, хүдөө ажахын үйлэдбэрие хурдан түргэнөөр хүгжөөлгэ эдээнhээ дулдыдаха гэжэ зааhан юм. Бодото байдалhaa харахада, манай хүдөө ажахын саашанхи хуби заяан мелиорацие үргэнөөр хүгжөөлгэhөө дулдыдаха байна.

Уhанай ажахын барилга эрхилхэhээ гадна, мүн шанаржуулагдаhан газараа үрэтэй hайнаар ашаглаха шухала.

М. С. Соломенцев барилгын асуудалнууд дээрэ тогтохо зуураа, иигэжэ тэмдэглэбэ: КПСС-эй ЦК-гай майн (1966 оной) Пленумhээ хойшо үнгэрhэн найман жэлэй туршада Россин Федераци дотор 1 миллион 680 мянган гектар уhалагдадаг газар, 2 миллион шахуу гектар хатаагдаhан газар ашаглалгада оруулагдаа. 7,5 миллион гектар газарта культуртехническэ хүдэлмэри хэгдэhэн, тэрэшэлэн эдлүүриин газарай шанар hайжаруулха бусад хэмжээ ябуулганууд хараалагдан бэелүүлэгдэhэн байна.

Юhэдэхи табан жэлэй туршада илангаяа ехэ хүдэлмэри бүтээгдээ. Ехэ ехэ барилганууд — Ставропольскэ ба Саратовска каналнууд, Краснодарска хаалтын түрүүшын ээлжээн ашаглалгада оруулагдаа. Барилгын олохон эмхинүүдэй коллективүүд түсэбүүд ба социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ. Гэхэ зуура, горитой дутуу дундануудшье бии. Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй туршада республика дотор мелиорациин капитальна хүдэлмэридэ гүрэнэй зүгhөө табигдаhан 600 миллион шахуу түхэриг хэрэглэгдэнгүй үлэhэн байна.

Амурска, Оренбургска, Калужска, Новгородско, Кировскэ областьнуудай, Алтайн ба Хабаровска хизаарнуудай, Тувын АССР-эй уhанай ажахын эмхинүүдтэ горитой гээгдэл тохёолдуулагдаа.

Капитальна хүдэлмэридэ мүнгэ hомололгые түсэблэлгын талаар горитой дутуу дунданууд бии. Тиимэhээ мелиорацида зорюулжа гүрэнэй зүгhөө табигдаhан мүнгые нишэ тиишэнь дэмы сасангүй, түхэриг бүхэниие бүри ехэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ, баригдажа дүүрэхээ байhан барилгануудта түбхын түрүүн үгэхэ шухала. Гэхэ зуура, энэ шухала эрилтын зарим нютагуудта дүүргэгдэдэггүйнь гэмшэлтэй. Олохон барилга ашаглалгада оруулха болзорнууд нэгэ хахад — хоёр дахин, заримдаа бүришье ехээр хойшо татагдана.

Барилгын унжагайрhанhaa уламжалан, дүүргэгдээгүй хүдэлмэриин хэмжээн улам нэмэнэ. Энээнhээ шалтагаалан, хэдэн арбаад миллион түхэриг мүнгэн хэрэглэгдэнгүй үлэнэ, хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ haaд тойбо татана. Манайда хэрэглэгдээгүй ехэ арга боломжонуудай бии байhаниинь энээн дээрэhээл элирнэ бшуу. Министерствэнүүд, тэдэнэй нютагуудтахи хүдөө ажахын ба уhанай ажахын эмхи зургаанууд дүүргэгдээгүй хүдэлмэриин хэмжээе шадаал haa ехээр хороохын тула шухала бүхы хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

Хара хүрьhэгүй нютагуудтахи газарые эдлүүрилэн шанаржуулга илангаяа ехэ удха шанартай гэжэ М. С. Соломенцев тусхайлан тэмдэглэбэ. Эндэхи хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэрие үргэлжэ дээрэнь хүгжөөхын, тэрэ тоодо уhанай ажахын барилга хэхэ, шанаржуулагдаhан газараа бүри hайнаар ашаглахын тула ехэ хүдэлмэри хэхэ ушартай болонобди. Эдэ нютагуудтахи мелиорациин хүдэлмэри мүнөө хүрэтэр удаааншагаар ябуулагдажа байнхай.

Тиимэhээ уhанай ажахын, хүдөө ажахын эмхи зургаанууд түсэбүүдээ дахин хаража үзэхэ, улам нэмэжэ байгаа хүдэлмэреэ заатагүй дүүргэхэ зэргэтэй.

М. С. Соломенцев Алас-Дурнадахи мелиоративна хүдэлмэри ба газар ашаглалга тухай хэлэхэ зуураа, иигэжэ тэмдэглээ: мүнөөнэй табан жэлэй турша соо эндэхи капитальна хүдэлмэридэ hомологдоhон мүнгэнэй хэмжээн, газар уhалалгын талаар абажа харабал, гурба дахинhaa ехээр нэмэхэ байна. Гэхэ зуура, энэшье райондо эдлүүриин газар элдүүрилэн шанаржуулха талаар дутуу дунданууд ушаруулагдана, тэдэниие зайсуулхын тула ехэ хүдэлмэри хэхэ ёhотой болонобди.

Капитальна хүдэлмэридэ hомологдоhон мүнгэнэй экономическа ашаг үрые дээшэлүүлхэ зорилгоор, уhанай ажахын барилга ба шанаржуулагдаха газарые хүдөө ажахын талаарнь ашаглалга хоёрые нягта холбоотойгоор бэелүүлхэ шухала гэжэ партиин Центральна Комитет, Советскэ правительство тодорхойлhон байна. Энэмнай ямар ушартайб гэхэдэ, мелиоративна хүдэлмэри эмхидхэхэтэеэ хамта байрын гэрнүүдые, соёлой-ажаhуудалай шэглэлтэй байрануудые, үйлэдбэриин байшангуудые бариха болонобди.

Барилгын хүдэлмэрие үргэлжэ дээрэнь холбоотойгоор эмхидхэхэ түсэб дүүргэгдэнгүй үлэбэл, ямар юумэндэ хүргэнэб гэхэдэ, элдүүрилэн шанаржуулагдаhан нилээд ехэ газар хаhа саг соогоо ашаглагдадаггүй, тиигээд арадай ажахы нилээд ехэ хэмжээтэй шухала продуктнуудые дутуугаар абадаг байна.

Уhалагдадаг гү, али хатаагдаhан газарай гектар бүхэн мелиоративна хүдэлмэриин дүүрэhэн дары ашаглалгада орохо ёhотой. Тиихын тула үрэжэл ехэтэй газарнуудые ашаглалгада оруулдаг хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдтэ зохихо байдал хангаха шухала.

Барилгын шанар улам hайжаруулха асуудалда онсо анхарал хандуулха шухала гэжэ М. С. Соломенцев тусхайлан тэмдэглэбэ. Энэ хүдэлмэриин олохон нютагуудта үшөөл бирагүй байhаниинь мэдээжэ. Уhанай ажахын эмхинүүд хүдэлмэриин хэмжээнэйл хойноhoo намнаад, эдэ асуудалнуудта заримдаа анхарал табидаггүй, барилгануудые олон дутагдалнуудтайгаар, проектнүүдые ехээр хазагайруулан тушаадаг байна. Мелиоративна хэдэн олон барилгын шанарай муу байhанhaa уламжалан, ашаглалгада орожо шададаггүй ушарнуудые хүлисэжэ болохо аал. М. С. Соломенцев тодорхой жэшээнүүдые (Рязанска областиин Чапаевай нэрэмжэтэ колхоз, Эрхүүгэй совхоз-техникум, Волгоградска областиин «Ревпуть» гэжэ совхозые) дурдан, иигэжэ хэлэбэ: партийна, Советүүдэй, ажахын зургаанууд мелиоративна барилгын шанарта хабаатай асуудалнуудые ходоодоо хинан байсаадаг байха зэргэтэй. Энэ хэрэгтэ олониитые үргэнөөр хабаадуулха шухала. Шанар муутай барилга—ёhотойл голодоhо гаргаhан ябадал болоно. Голодоhо гаргалгын замые бүхөөр хааха гээшэ бүхы барилгашадай, ашаглалгада оруулагшадай шухала зорилго болоно.

Проект-сметын хэрэгые hайжаруулга мелиоративна барилгын үргэн ехэ программа амжалтатайгаар бэелүүлхэ, тэрэнэй шанарые улам hайжаруулха хэрэгтэ ехэ удха шанартай байна гэжэ М. С. Соломенцев тэмдэглээ. Дүршэлтэй мэргэжэлтэдэй хүдэлмэрилдэг проектнэ олон эмхи республика дотор тогтоогдонхой. Тэдэмнай проектнэ ехэ хүдэлмэри бүтээнэ. Тэрэнэйнь хэмжээн ходо нэмэжэ байдаг. Гэхэ зуура, проектнүүдэй шанарай улам дээшэлхэ ябадалтай тэрэнь заримдаа холбогдодоггүй байна. Институдуудай хүдэлмэрилэгшэд али нэгэн районой хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүгжэхэ саашанхи арга боломжые заримдаа хараада абадаггүй, эрдэм, техникын туйлалтануудые, научна үндэhэн баримта түгэс заабаринуудые проектнүүд дотороо дутамагаар хэрэглэдэг, мелиоративна барилганууды ашаглалгада оруулгын асуудалнуудые хүсэд хараада абадаггүй байна.

Мелиорациин ба уhанай ажахын союзна, республиканска министерствэнүүд энэ хэрэгтэ зохихо гурим хангаха, хүдөө ажахын үйлэдбэриин мүнөө сагай эрилтэнүүдтэ бүрин харюусахаар проектнүүдые зохёохо ябадал туйлаха, шанаржуулагдаhан газарай гектар бүриhөө бүри ехэ продукци абахаар нэгэдхэмэл хүдэлмэри хараалха зэргэтэй.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта).

ФРАНЦИИН ПРЕЗИДЕНТ Жорж ПОМПИДУ СОЧИ ЕРЭЭ

СОЧИ. (ТАСС-ай тусхай мэдээсэл). Франциин Республикын Президент Жорж Помпиду Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежневтэй уулзахын тула мартын 12-то Сочи ерээ.

Франциин ба СССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэhэн аэродром дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, Грузиин компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Э. А. Шеварднадзе, Грузиин ССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Г. С. Дзоценидзе, Грузиин ССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Г. Д. Джавахишвили, Советскэ Союзhaa Францида байдаг элшэн сайд С. В. Червоненко, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагшанар А. М. Александров, А. И. Блатов, КПСС-эй Краснодарска крайкомой нэгэдэхи секретарь С. Ф. Медунов, Грузиин компартиин Абхазай обкомой нэгэдэхи секретарь В. О. Кобахия, Краснодарска крайгүйсэдкомой Түрүүлэгшэ Г. П. Разумовский, Абхазай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. В. Шинкуба, Абхазай Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Ш. М. Татарашвили, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн Ю. В. Дубинин, СССР-эй МИД-эй протокольно таhагай даагша Д. С. Никифоров болон бусад тушаалтад Президентэ угтаба.

Франциhaa Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Жак Вимон, совет болон гадаадын хэблэлэй түлөөлэгшэд угталсаа.

Үхибүүд баглаа сэсэгүүдые Л. И. Брежневтэ, Ж. Помпидуда барюулба.

Франциин Президенттэй хамта гадаадын хэрэгүүдэй министр Мишель Жобер, республикын Президентын канцеляриин генеральна секретарь Эдуард Балладюр, Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын генеральна секретарь Жоффруа де Курсель болон бусад тушаалтад ерэлсээ.

Л. И. Брежнев, Ж. Помпиду «Адлер» гэжэ аэропортhoo хөөрэлдөөнүүдэй хэгдэхэ Пицунду тээшэ ошобо.

ЖУРНАЛИСТНУУДТА ЗОРЮУЛАГДАhАН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

Франциин Республикын Президент Ж. Помпидутай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежневэй хөөрэлдэhэнэй hүүлээр, мартын 12-то Пицундада байгаа совет болон гадаадын журналистнуудта зорюулагдаhан пресс-конференци Советскэ Союзай ба Франциин түлөөлэгшэдөөр үнгэргэгдөө.

Л. И. Брежнев Ж. Помпиду хоёрой хөөрэлдөөн тухай совет-француз хамтын мэдээсэл пресс-конференци дээрэ соносхогдоо, энэнь мартын 13-най газетэнүүдтэ тунхаглагдаха.

Совет түлөөлэгшэ Л. М. Замятин хэблэлдэ зорюулагдаhан иимэ мэдүүлгэ тунхаглаба. Франциин Президенттэй мүнөөдэр хэгдэhэн хөөрэлдөөн совет-француз харилсаа холбооe саашадань гүнзэгырүүлхэ тон ашатай туhатай хөөрэлдөөн болоо гээд тоолоноб гэжэ хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдээсэлые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев намда даалгаа.

hанал бодолоо залан сэхээр, тодорхойгоор мэдэлсэлгэ харилсаа холбооной гол гуримууд тухай, хоёр талын зүбшэлэлгэнүүд тухай совет-француз мэдээжэ документнүүд доторхи ушар удхада тааруу байгаа. Манай hанамжын ёhoop, Советскэ Союз Франци хоёрой хоорондын хани ёhоной харилсаа холбооe хүгжөөхэ хараа бодол бүхы талаараа бүрин сахигдана, энэ харилсаагаа шэнэ дэлисэтэйгээр хүгжөөхэ эрмэлзэлэй бии байhые энэ хөөрэлдөөн элирхэйлэн харуулаа.

Франциин түлөөлэгшэ Ксавье Маркетти пресс-конференци дээрэ иигэжэ тэмдэглээ: Франциин Президентын, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин хөөрэлдөөнүүд хани ёhоной оршон байдалда, тон залан сэхээр эхилээ. Мүнөөдэрэй хөөрэлдөөнэй гурбан час үлүүтэй соо үргэлжэлhэн ушар юу харуулааб гэхэдэ, хоёр талые hонирхуулдаг шухала асуудалнууд бүхы талаараа зүбшэн хэлсэгдэhэн байна.

Удаа тээнь совет, француз түлөөлэгшэд журналистнуудай асуудалнуудта харюусаба.

Л. И. БРЕЖНЕВ ФРАНЦИИН ПРЕЗИДЕНТ Ж. ПОМПИДУТАЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежневэй Франциин Республикын Президент Ж. Помпидутай хэhэн хөөрэлдөөн мартын 12-то Пицундада болобо. Хоёр талын харилсаанай асуудалаар, мүн бүхы дэлхэй дээрэ удха шухардуу байдаг hулаарулха талаар уласхоорондын, Советскэ Союзай ба Франциин хоорондын харилсаа холбоо саашадань гүнзэгырүүлхэ хүгжөөхэ харгы замууд тухай hанамжануудаа хани ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнэй үедэ хэлсэе.

Совет талаhаа — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-hээ Францида байдаг элшэн сайд С. В. Червоненко, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туhалагшад А. М. Александров, А. И. Блатов, Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын коллегиин гэшүүн Ю. В. Дубинин;

француз талаhаа — гадаадын хэрэгүүдэй министр Мишель Жобер, республикын Президентын канцеляриин генеральна секретарь Эдуард Балладюр, Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын генеральна секретарь Жоффруа де Курсель, Франциhaa СССР-тэ байдаг элшэн сайд Жак Вимон болон бусад тусхай тушаалтад хөөрэлдөөндэ хабаадаhан байна.

Хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлүүлэгдэхэ. (ТАСС).

БАЯЛИГАЙ „АБДАР“ НЭЭГДЭЭ

Шэнэ газар хахалһаар XX жэл

Шэнэ, боро газар хахалхада ямар ехэ ашаүрэтэй байһаниинь манай совхозой байдал дээрэһээ толидол адли элеэр харагдана. Хорин жэлэй урда тээ мүнөө байһан «Комсомольский» совхозой һууринда оройдоо 1278 гектар хахалагдадаг газартай, мянгаад үхэртэй, 2 мянгаад хонитой, 400 моритой бишыхан колхоз байһан юм.

1954 оной хабарһаа Нарһатын МТС-эй тракторна бригада эндэ шэнэ газар хахалжа захалһан юм. Тэрэ үедэ бригадираар Даши-Доржо Дутданович Жалсанов ажаллажа байгаа. Мүнөө тэрэ «Коммунизм» колхозой ахамад инженерээр хүдэлнэ. Бригадирай туһалагшаар Георгий Лазаревич Козлов хүдэлжэ байһан. Бригадань оройдоо 6 трактортай, тэрэ тоодо нэгэ С-80, хоёр ДТ-54, хоёр АТЗ-НАТИ, мөөртэй нэгэ трактортай һэн. Таряа хуряаха миил хоёр комбайнтай, тэрэнэй нэгэниинь хуушан «Коммунар» байһан гэхэ.

Шэнэ газар Тэлимбэ һууринһаа холо бэшэ — Шуга, Покровко, Опон гэхэ мэтэ нютагуудта хахалагдажа захалаа бэлэй. Эндэ **түрүүшын гурбан жэлдэ 2 мянгаад гектар шэнэ газар элдүүрилэгдэһэн байна.** Энэ хүдэлмэридэ ябаһан **механизаторнуудай тоодо Аюр Ванданов, Цырен-Дымит Шойдопова, Цыденжап Дашибалов, Нима Ешеев, Цыден-Дамба Жамсуев, Цыдып Митыпов, Цыремпил Мункуев, Доксонжап Чимитов болон бусад ороно.**

1959 оной декабрьда эндэхи «Коминтерн» колхозой орондо «Комсомольский» совхоз байгуулагдажа, ажахымнай түүхэдэ шэнэ хуудаһан нээгдээ бэлэй. Шэнэ совхозой директорээр залуу, эдэбхитэй коммунист Базыр Иннокентьевич Николаев (мүнөө Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министр) томилогдоһон байгаа. Энэ шэнээр байгуулагдаһан ажахые түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ партиин, советскэ, хүдөө ажахын органууд ехэ анхарал табяа.

Хойто жэлынь совхоздо С-100 түхэлэй 8 трактор, ДТ-54 түхэлэй 20 трактор үгтөө. Партиин уряалаар, комсомолой путёвкоор шэнэ газар ашаглахаяа олон комсомолшуud, залуушуул нишэ ерээ. Тиигэжэ **гансахан 1960 оной хабар 1900 гектар шэнэ газар хахалагдаа** һэн. Энэ хүдэлмэри Улаан-Малшан гэжэ нютагта шэнээр эмхидхэгдэһэн отделенидэ, урдань анзаһанай эри үзөөгүй газарта хэгдэһэн байха юм.

Шэнэ газар хахалхаяа ерэһэн зондо түрүүшээр бэрхэтэйшэг һэн, хүнүүд майхан соо байха баатай болоо. Эндэ түрүүшын гэрнүүд 1960 онһоо баригдажа захалһан юм. Энэ хоёрдохи отделенидэ **шэнэ газар элдүүрилхэеэ түрүүлэн ерэгшэд гэбэл: А. С. Родионов, Ц. Д. Митыпов, В. А. Трухин, Н. В. Ешеев, А. А. Ванданов, И. Ч. Батуев, В. Колосков** болон бусад механизаторнууд болоно. Эдэнэр бэрхэшээлнүүдые дабажа гараа гээшэ. Шэнэ газар ашаглаһаар хорин жэлэй ойе тэмдэглэжэ байха үедөө ажалай габьяа гаргаһан эдэ түрүүшүүлдэ гүн сэдьхэлһээ баяр хүргэжэ, элүүр энхэ, золтой жаргалтай ябахыень, агууехэ Эхэ оронойнгоо аша туһада ажалай шэнэ амжалта туйлахыень хүсэнэбди.

1960—1964 онуудта үшөө 4000 гектар шэнэ газар элдүүрилэгдээ һэн. Энээн дээрэ һүүлэй **хоёр жэлдэ — 1972—1973 онуудта хахалагдаһан 2000 гектар шэнэ газар нэмэгдэхэ байна. Шэнэ газар элдүүрилэгшэдэй зэргэдэ олон залуу механизаторнууд: Михаил Дарханов, Виктор Шумков, аха дүү Владимир, Валерий Итюевтэн, Василий Енков, Павел Ракульцев, Николай Ионин, Мунко Черников болон бусад жагсаа.**

Шэнэ газар ашаглаха хэрэгтэ совхозой түрүүшын ахамад агроном Виктор Тарнуевич Хозонхонов ехэ хүсэл зоригоо, мэргэжэл шадабаряа зорюулһан байна. Мүн совхозой эмхидхэгдэһэнһээ хойшо мүнөө хүрэтэр ажаллажа байһан үрэһэнэй талаар агроном Василий Цыдыповичь Батуевай аша габьяа ехэ. Мүн энэ хэрэгтэ һүүлэй хэдэн жэлдэ совхозой директорээр ажаллаһан, мүнөө КПСС-эй Хориин райкомой нэгэдэхи секретарь Виктор Улаханович Дарханов шэнэ газар ашаглалгада анхарал ехээр табиһан байха юм.

Тиигэжэ **үнгэрһэн 20 жэлэй туршада бүхыдөө 10.346 гектар шэнэ газар хахалагдаа.** Энээнэйл ашаар Тэлимбэ тосхоной, Улаан-Малшан нютагай шарай танигдахагүй болоторо хубилаа, хүн зонойнь һуудал байдал һайжараа. Хэрбээ урдань Тэлимбэдэ дунда һургуулитай, долоон классай эрдэмтэй хүнүүдые хургаараа тооложорхихоор байбал, мүнөө дээдэ, дунда һургуулиин эрдэм мэргэжэлтэй хэдэн арбаад хүн байха. Тэдэнэр нютагтаашье, Улаан-Үдэ болон оронойбусад городуудаар ажаллана.

Тэлимбэ тосхоноор арбан жэлэй урда тээ ябаһан хүн мүнөө ошобол, ехээр лэ гайхаха байха. Хэрбээ **тэрэ үедэ тосхондо орой нэгэ гудамжа байгаа һаа, мүнөө таба болонхой.** 1954 ондо эндэ долоон жэлэй һургуулиин, фельдшерскэ пунктын, клубай байшангууд айлнуудай жэжэхэн гэрнүүдэй дундаһаа илгардаг байгаа һаа, **мүнөө 320 үхибүүдэй һураха дунда һургуулиин, 250 хүнэй һууритай клубай ордонууд. 4300 боти номтой библиотекэ, 50 үхибүүдэй саад-ясли, 25 айлшанай бууха гостиница гэхэ мэтэ шэнэ гэрнүүд тосхониие шэмэглэнэ.**

Урдань хооһон тала байһан **Улаан-Малшан нютагта Целинный гэжэ шэнэ һуурин мүндэлөө.** Энэ һуурин 1960 ондо баригдажа захалаад, мүнөө эндэ 80 гэр, 3 классай һургуули, 100 хүнэй һууритай клуб, 2890 боти номтой библиотекэ, 25 үхибүүдэй саад-ясли бии.

Совхозой хоёр отделенидэ болбосон түхэлтэйгөөр полевой станууд түхеэрэгдэнхэй. Тэндэнь хүнүүдэй бэеэ угааха душ, телевизор тодхогдоһон улаан булан байха.

1971 онһоо совхоз бүхыдөө промышленна электрын элшэ хүсэ абадаг болонхой. Тиигэжэ хүнүүдэй ажаһуудал һайжаруулха, совхозой үйлэдбэри хүгжөөхэ бодото арга боломжо олгогдоо. Иимэ электрын элшэ хүсэтэй болоходоо, айлнууд телевизор хаража захалаа һэн.

Хүнүүдэй һуудал байдалай иигэжэ һайжарха үедэ совхозойшье үйлэдбэри урган һалбараа. Хэрбээ 1960 оной эхиндэ совхозой хахалагдадаг газар оройдоо 3685 гектар байһанаа мүнөө 11.624 гектарта хүрөө гэхэ гү, али 3,2 дахин ехэ болоо. Тэрэ тоодо **орооһото ургамалнуудай тарилга хоёр дахин үргэдхэгдөө.** Урдань миил 53 гектар олон жэлэй ногоо таригдадаг һаа, мүнөө тэрэ 1600 гектарта ургуулагдана. Таряалан дээрэһээ абтадаг продукциин хэмжээн эрид дээшэлээ. Хэрбээ 1960 ондо 13.636 центнер орооһо абтаһан һаа, нёдондо тэрэмнай 32.640 центнертэ хүргэгдөө. **Силосэй ногоон 3,4 дахин, зеленко — 2 дахин, олон жэлэй ногооной үбһэн 4,3 дахин ехэ хуряагдадаг болоһон байна.**

14 жэлэй урда тээ 1379 үхэртэй байгаа һаа, энэ жэлэй эхиндэ 5471 үхэртэй, тэрэнэй 1977-ниинь үнеэд болонхой. Моридой тоо 496-һаа 772 болотороо олошороо. **Энээнэй ашаар гүрэндэ нёдондо 5035 центнер мяхан тушаагдаа гэхэ гү, али 1959 онойхиһоо 4,4 дахин ехэ болонхой.**

Совхозой туйлаһан эдэ амжалтанууд манай ажалшадай шударгыгаар хүдэлһэнэй, гүрэн түрын талаһаа ехэ туһаламжа хүргэгдэһэнэй ашаар туйлагдаа гээшэ.

Хүнүүдэймнай хэһэн ажалые Эхэ орон үдэрөөр сэгнээ. Наймадахи табан жэлэй дүнгөөр совхозой директор байһан В. У. Дарханов, мал адуулагша Ж. Ц. Гынденжапов — Ажалай Улаан Тугай орденоор, малшан Ц. Т. Цыдыпова, механизатор Ц. Р. Дамбаев гэгшэд «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор, малшан Н. А. Верещагин «Ажалай габьяагай түлөө» медаляар шагнагдаа һэн.

Үнгэрһэн жэлэй бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Ажалай Улаан Тугай орденоор малшан П. Б. Рабданов, механизатор Ц. Д. Митыпов, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор Д. А. Токтохоев, «Ажалай габьяагай түлөө» медаляар һаалишан Т. В. Климентьева, «1973 оной мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгээр 22 түрүүшүүл шагнагдаһан байха юм.

«Буряадай АССР-эй габьяата механизатор» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ Ц. Д. Митыпов, И. В. Рыбаков гэгшэд хүртөө. Хоёр мэргэжэлтэдэ «Буряадай АССР-эй габьяата зоотехник», «Буряадай АССР-эй габьяата ветврач» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо.

Совхознай гүрэндэ мяха, һү, нооһо тушааха гурбан жэлэй арадай ажахын түсэб амжалтатайгаар дүүргэнхэй.

1974 ондо совхозоймнай урда ехэ зорилго табигданхай. Табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ совхозой коллектив бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ жагсаха зуураа, ехэ уялга бэедээ даажа абанхай. Жэлдэ гүрэндөө 4650 центнер мяха тушааха түсэбтэй байбал, тэрэнээ 4800 центнертэ хүргэхэ, түсэбөөр 4400 центнер һү тушаахын орондо 5500 центнер оруулха, 100 центнер ноопо тушааха зорилготойбди. Гадна **энэ жэлдэ 1000 гектар шэнэ газар нэмэжэ хахалхаар хараалагданхай.** Абаһан энэ уялгаа бэелүүлбэл, юһэдэхи табан жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ аргатай байхабди.

Н. НАЙДАНОВ,
«Комсомольский» племсовхозой директор.
Ярууна.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

ҺЭШХЭ ЕХЭТЭН

Намарай түрүүшын хюруунаар һобхон ногоон гансата хуааршаба. Хүбшын бэлшээридэ зуһаһан мал талын хужар, ногоо улам һанажа, бүришье байрагүй — нишэ, тинишээ хадуурха, зайгуултахань түргэдэбэ.

«Эдэ займалнуудаа доошонь зөөлгэжэ, одоол талын уужамаар, таряалангай һууряар болёоб гэтэрнь ябуулжа, таргалхал юумэ һаань, үшөөл таргалуулхал байна. Мүнөө хадаа талха таряан һайса хуряагдажа, һолсомоной узуур юрэдөө гаража байгаа юумэ бэшэ гү?» Иимэ бодолдо абтаһан Нимбу Очирович Раднаев үглөөгүүр эртэлжэ, хүл хүнгэн һаарал морёо хүллэжэ, энэ һаналаа хүтэлбэрилэгшэдтэеэ зүбшэхэ гэжэ совхозойнгоо центр ерэхэдэнь, тушаан болошо уулзашоо һэм.

...— Һанаһан хүн һанаагаараа гэжэ, танине дурдаһаар һуутарнай орожо ерэбэлта, — гээд совхозой директор Бальжанов маһаран, ахалагша малшанаа угтажа, мэндэ һайнаа андалдаад, нэгэ жааха хүлеэхыень дурдаба.

Өөртөө хабаатай бэшэ юумэндэ орсолдохо, үргэ шагнаха ойнһоо дурагүй һэргэлэн Нимбу Очирович, жарандаа шахажа ябаһан гэжэ һанахаар бэшэ хүнгэхэнөөр һард бодоод, гэшхэлһэнииньшье дуулдангүй сүмөөхэнөөр гаража ябашаба.

— Байза, юун гэжэ хэлсэхэбибди? — гээд ахалагша зоотехник мэнэ һаяхан таһалдаһан хөөрэлдөөгөө һэргээн асууба.— Эндээ, центртээ суглуулха гэһэн буруудаа мүнөөхи Нимбу Очировичтондоо даалгахаа һанана гүбди, — гээд тэрэ лаблан һураба.

— Тэдэ тажаануудые ондоо хэндэ найдахабши даа, — гэжэ директор дадхуулна.

— Тиигээд лэ нёдондошье буруушан болгоно һэн гүбди даа. Ямар яндан юумэнүүдые тордожо, нэгыеншье анюулангүй, хүхэ ногоон дээрэ гаргаад, бүхэли зунаа хүбшэдэ хашаргүйгөөр адуулжа, ямар ехэнүүд болгоо, таргалуулаа гээшэб! — гээд отделение эрхилэгшэ һануулна. Тээсгэн бидэ малынь бахархан харана, гайхана һэн гүбди. Һүүлшын шэгнэлгээр тооложо үзэхэдэ, зунай гурба һарын туршада сүүдхын килограмм нэмээхэ гэһэн уялгаяа Нимбу Очировичтан лаб дүүргээ. Хашарагуудыень гүрэнэй худалдаанда мүнөөшье ябуулаа һаа, жиир лэ гурбан центнерһээ доошо бэшэ татаха даа.

— Тушаахагүй, ерэхэ жэлэй бэлэдхэлдэ нөөхэ гэжэ гэлсэһэн хадаа, анханһаа хаража ябаһан ээдтэнь орхихо байгаалди даа. Нимбу Очировичай мэнэ орожо ерэхэдэнь, малаа ондоо хүндэ тушаагаад, баһал борхи торхи буруунуудые абаха болобол та даа гэжэ бил ама гарахагүйлхаб даа, — гэжэ совхоздо һаяшаг хүдэлжэ эхилһэн ахалагша зоотехник маргаба.

— Наһаараа суг хүдэлжэ байһан зоноо бидэш һайн мэдэхэбди. Нимбу Очирович Балма Бадмаебна хоёрой хэниншье арсахагүй байха,— гээд отделение эрхилэгшэ найдамтайгаар, эрид хэлэбэ.

Уданшьегүй Нимбу Очировичынь орожо ерэбэ. Ерэһэн ушараа хэлэнтэрнь, директор үгыень зохидхоноор таһа дүүрэжэ абаад, дурадхаха гэһэн юумэеэ дахуулан хэлэбэ.

Залуушуулай атаархажа харамаар дүн сагаан жэгдэ шүдэнүүдээ ялбас гүүлэн миһэд гээд, Нимбу Очировичь дабхаряатай ехэнүүд нюдөөрөө зэргэлжэ һуугаашадуулаа шарайшалан халта хараадхиба. Зугаахинай хөөрэлдөөн бэшэ ха гээд ойлгобо. Хүнэй найдажа байхада үгы гэхэ гүш даа. Коммунистда даалгагдаһан партийна даалгабари гэжэ тоологдохош юумэ ааб даа... Балмамни гэмэрэн татахань ха гү? Сагаалмар даа, сагтаа сэхэлдишэхэ даа... Энэ жэлэй түлнүүдые яһала өөдэргэн юумэнүүд гү даа гэжэ адаглагша һэм. Буруу хадаа буруунууд, харууһатайл ааб даа, баһал туршаха болоо гүбди даа. Иимэ һанал бодолнууд Нимбу Очировичай зосоо түргэ түргэн һубаряадхёо һэн...

Нёдондоной үбэлжэлгын үедэ үндэр амжалта туйлаһанайнгаа түлөө «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордендо хүртөө гэжэ дуулаад, ноябрьда Яруунаар командировкодо ябахадаа, «Улаан Туяа» совхоз зорюута ошожо, Нимбу Очировичые амаршалхаяа гэртэнь орожо уулзаа һэм.

Баярай үгэнүүдые хэлэч, барьягар гарынь адхан амаршалхадам:

— Нютагаймнай намһаа үлүү, удаан хүдэлөөшэдүүл олон юумэ ааб даа. Хоной үргэмжөөр, нүхэдэй туһаламжаар, энэ Балмын аша туһаар ябаабзаб даа, — гээд магтаалһаа дайганаһан, «зай город гонхын һонин юм бэ» гэжэ асуун, ондоо юумэн тухай хөөрэлдэе гэһэн тэмдэг үгэбэ.

Энэ тэрэ юумэ дуугаралсаһаар, мүнөөнэйнь ажал тухай һонирхобоб.

Тэрэ намар удангүй 160 буруу тушаажа абаган, хоюуланайнгаа хажууда Дондог хүршынгөө зээ арбан класс дүүргэһэн Сэпэлма басага хүдэлгэжэ ба... амта танюулжа ба... радаа дүн дээрэнь ... центнерээр малай... нүүр дээшэлүүлһэн, ... тан бүрил урагша... лажа байна гэжэ м... ээлүүдгүй баһал ... лой, магтаалай ... аманһаам гараа һэ...

Магтуулха дура... шэн даруу зантай... үбгэ һамган Рад... оролдосотой ажал... хоздоо үдэр бүри ... дээшэ мяха мүнөө ... байна гээшэт, мүн... тоолохо болоо һаа, ... зо ажахыдаа оруул...

— Иимэ, тиимэ ... бэбди, бүтээбэбди ... наадшье яахабши ... хэһэн юумэ шэнги ... теэдшье тэрэниие ... һанажа ябаха ямар ... хаана байхаб даа, ... Нимбу Очировичай ... хани нүхэр Бал... шөөн:

— Тиимэ даа. ... үдэр үшөө бо... үглөөгүүр мүшэт... һээ гаража ошоод ... яаража сайлаад, ү... ранхы болотор ... Һаяшаг малһаа о... бун гэжэ амар... дороо дуратай юум... мааржа һуугаалди.

Орожо ерэхэдэм... һамган хоёр «Буря... газетэ харасгааж... соогоо һуугаад һэн. ... уужам залда арбада... сай һурагша Цы... басаганиинь номо... Дунда һургуули ... нэйнгээ һүүлээр ... мал ажал дээр... лөө, совхозойнгоо ... гаар Ивалгын уһана... хын техникумдэ о... һон Намсарай хүбү... һал сүлөөгүй хэбэр...

Гэр соонь ариг с... юумэн түгэд. Теле... харагдана, зүгтөө ... дүй: үндэр антенна ... жо үрдеэгүйт ха...

«Раднын Нимбу... колхозой тогтоһо... шо хүдэлжэ ябаһан ... дэй — эдэ «булгата... амаралтада гараша... нилээд гэнэгэрхэхэ... даа» гэжэ нэгэ нютаг... хэлээшэ нэгэн тала... даа. Үнэн хараад ... тэдэнэрһээ ехээр, ... хамтын хүдөө ажах... жэлтын түлөө ор... хүсэлһэн зон хай, ... даа. Теэд нүгөө ... Раднаевтанай жэшээ ... абажа харахада, ... нине ажалайнгаа ... дүршэлдэ һургажа ... шань бүри бая... урмашуулмаар даа ... дэнэйхиһээ гараад ... сэдьхээ һэм.

Ц. ДУГА...

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй МЯХАНАЙ БА ҺҮНЭЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИНУУД БОЛОН ЭМХИ ЗУРГААНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

1973 оной түсэбүүдые ба абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ амжалта туйлаһанайнь түлөө иимэ хүнүүдые шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Азаргаев Бальжин Жаповичые — Хэрэнэй «Скотимпорт» конторын хүдэлмэришэдэй бригадир.
Алексеева Мария Анатольевнае — Улаан-Үдын мяханай комбинадай мастер.
Андреев Иван Федоровичые — Улаан-Үдын мяханай комбинадай мастер.
Балабанов Владимир Алахаевичые — Улаан-Үдын мяханай комбинадай хүдэлмэришэн.
Воробьёва Вера Алексеевнае — Мухар-Шэбэрэй тоһоной заводой мастер.
Коноваленко Анастасия Емельяновнае — Улаан-Үдын мяханай комбинадай хүдэлмэришэн.
Мазаева Агриппина Ивановнае — Улаан-Үдын мяханай комбинадай мастер.
Рупышев Андрей Федосовичые — Улаан-Үдын мяханай комбинадай хүдэлмэришэн.
Скрицкая Александра Георгиевнае — Улаан-Үдын мяханай комбинадай цехэй начальник.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Дубинина Аграфена Самуиловнае — Хүдэрэ-Сомоной тоһоной заводой хүдэлмэришэн.
Заиграев Василий Петровичые — республикын мяханай промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэлэй Улаан-Үдын барилга-хабсаралгын управлениин хүдэлмэришэдэй бригадир.
Каратаев Георгий Назаровичые — Захааминай мяханай комбинадай хүдэлмэришэн.
Клищенко Илья Петровичые — Улаан-Үдын мяханай комбинадай мастер.
Коноваленко Мария Георгиевнае — Наушкын мяханай комбинадай хүдэлмэришэн.
Рыжаков Георгий Наумовичые — Улаан-Үдын һүнэй комбинадай слесарь.
Токмаков Прокопий Николаевичые — Улаан-Үдын мяханай комбинадай хүдэлмэришэн.
Томилов Лука Лукичые — Хэрэнэй «Скотимпорт» конторын хүдэлмэришэн.
Убеева Елена Степановнае — Улаан-Үдын мяханай комбинадай хүдэлмэришэн.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Батуев Вандан-Доржо Цыденовичые — Хэжэнгын тоһоной заводой директор.
Воробьёва Александра Ефремовнае — Улаан-Үдын мяханай комбинадай хүдэлмэришэн.
Казаков Анатолий Иосифовичые — Улаан-Үдын «Скотимпорт» конторын жолоошон.
Семенова Ольга Ивановнае — Улаан-Үдын мяханай комбинадай хүдэлмэришэн.
Чураков Владилен Владимировичые — Улаан-Үдын мяханай комбинадай цехэй начальник.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Акулова Ирина Григорьевнае — Улаан-Үдын мяханай комбинадай хүдэлмэришэн.
Арбугаева Людмила Прокопьевнае — Улаан-Үдын мяханай комбинадай хүдэлмэришэн.
Вильская Мария Михайловнае — Улаан-Үдын мяханай комбинадай хүдэлмэришэн.
Володченко Евдокия Петровнае — Улаан-Үдын һүнэй комбинадай аппаратчица.
Зиновьева Зинаида Георгиевнае — Улаан-Үдын мяханай комбинадай хүдэлмэришэн.
Игумнов Илья Михайловичые — Улаан-Үдын «Скотимпорт» конторын малай баазын хүдэлмэришэн.
Помигалова Елена Никитовнае — Улаан-Үдын мяханай комбинадай хүдэлмэришэн.
Рубина Нина Никодимовнае — Улаан-Үдын мяханай комбинадай хүдэлмэришэн.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1974 оной февралиин 20.

ҮНГЭРҺЭН ЖЭЛЭЙ ДҮНГҮҮДЫЕ СОГСОЛОН...

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ Буряадай хладокомбинадай хүдэлмэрилэгшэд габшагай һайнаар ажаллажа, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэһэн байна.

Оптово худалдаа наймаанай жэлэй түсэб 106,5 процентээр дүүргэгдээ гэхэ гү, али 7.7 миллион түхэригэй эдеэ хоолой зүйлнүүд даабариһаа гадуур худалдагдаа.

Манай Улаан-Үдын загаһа болбосоруулдаг завод продукци худалдаха түсэбөө 7.9 процентээр үлүүлэн дүүргэбэ.

Нёдондо жэлэйхитэй жэшэбэл, продукци худалдалга 11 процентээр ехэ болоһон байна.

Гол шухала продукцинуудые үйлэдбэрилхэ түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдээ. Үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулхада, сонгоогдоһон загаһанай продукци ба маринад — 10 процентээр, минарлан буйлуулһан эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ 18,2 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн байна. Хүсэд бэлэн болгогдоогүй эдеэ хоолой зүйлнүүд түсэбөөр хараалагдаһанһаа халта доогуур байбашье, 1972 онойхиһоо 33,8 процентээр ехэдхэгдээ.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэ 1.7 процентээр үлүүлэгдэһэн, ашаг олзын түсэб 105,8 процентээр дүүргэгдэһэн байна.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдые буулгаха, ашаха талаар холодильнигай коллектив ехэ хүдэлмэри хээ. Үнгэрһэн жэлдэ дүн хамта 25 мянган тонно элдэб зүйлнүүд, энээнэй 15,5 мянган тонноонь ондоо областьнуудһаа орожо, манай республика дотор худалдагдаһан байха юм.

1973 ондо продукциин ... шолуулагдаагүй. Бүхы коллективэй эбтэй эетэй ажалай ашаар энэ туйлагдаа. Товаровед Мария Федоровна Сиротина, Нелли Семеновна Клемешева, технологическа цехэй хүдэлмэришэн Екатерина Петровна Стрекалова болон бусад илангаяа шалгарна.

Загаһа болбосоруулдаг заводой хүдэлмэришэн Февронья Георгиевна Сазоновагай үнэн шударгы ажалые тэмдэглэмээр. Тэрэ 15 жэлэй турша соо энэ заводто хүдэлхэдөө, хаалзанайнгаа даабариие хододоо үлүүлэн дүүргэдэг юм. Мүнөө тэрэ 1975 оной тоосоогоор ажаллана.

Загаһанһаа бэшэ, эдеэ хоолой бусад бүхы зүйлнүүдые худалдаха түсэб дүүргэгдэһэн байна. Загаһа худалдаха түсэб юундэ дүүргэгдээгүйб гэхэдэ, загаһанай промышленность үсөөхэн түрэлэй загаһа эльгээгээ. Далайн алгана, хөөлэнтии загаһан багаар эльгээгдэһэн байна.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдые багсалаад, худалдаанда табиха ушар үргэнөөр хүгжөөгдэжэ байнхай. Тиигэбэшье промышленность хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангажа шаданагүй. 1973 ондо эдеэ хоолой зүйлнүүдэй бүхы продукциин 9,8 процентнь багсалагдаһан байгаа.

Һүнэй промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэлэй болбосоруулан гаргаһан тоһоной оройдоол 4 процентнь багсалагдаһан байха юм.

Нёдондо жэл хладокомбинадай коллектив тоһо багсалха цех барижа, ашаглалгада оруулаа һэн. Энэ цех 1973 оной июль һарада нээгдэбэшье, мүнөө болотор дүүрэн хүсөөрөө хүдэлнэгүй. 100 тонно тоһон багсалагдаа, харин байгша ондо 350 тонно тоһон багсалагдаха.

Энэ жэлдэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые худалдалга 8 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ ёһотой. 1974 ондо һомологдоһон бүхы мүнгэ зөөриие гүйсэд дүүрэнээр ашаглахын тула худалдаа наймаанай эмхинүүд хүсэ шадалаа сүм элсүүлхэ байха гэжэ һанагдана.

Буряадай хладокомбинадай коллектив тохёолдожо байгаа бэрхэшээл дабан, социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ ажалай амжалта, илалтануудые туйлаха байха.

С. БАЛДУЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фасовочно цехэй хүдэлмэришэд Полина Калашникова (баруун гарһаа), Елена Фомина гэгшэд.
Авторай фото.

ХОЛЫН ХАРААТАЙГААР ХҮДЭЛНЭ

Хамниин совхоз Захааминай аймагай эгээл томо ажахы юм. Эндэ 5.700 толгой эбэртэ мал, 12.400 толгой хонин, хэдэн зуугаад адуун һүрэг үсхэбэрилэгдэнэ. Даб дээрэ абтадаг хэмжээгээр харахада, эдэ малнуудые үбһэ тэжээлээр хангалга хадаа нютагай эрхэ байдалда үшөө шиидхэгдээгүй, нилээд ехэ юумэ хэжэ шиидхэхэ асуудал болоно. Тиимэһээ энэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хээрынгээ сабшалангай ургаса дээшэлүүлхын тула жэл бүри нилээд хүдэлмэри хэжэ эхилээ.

Бүхыдөө 3.620 гектар сабшалангай талмайтай энэ ажахы 1972 ондо гектар бүриһөө 7,3, 1973 ондо — 8,1 центнер үбһэ хуряаһан байгаа. Һүүлшын хоёр-гурбан жэлдэ ургаса багатай сабшалангаа үндэһөөрнь һайжаруулжа эхилһэнэй, олон жэлэй таримал ногоо ургуулдаг болоһоной ашаар гектар бүриин ургаса дээшэлжэ захалаа юм. Жэшээнь, урзанда тариһан 137 гектар таримал ногооной талмайн гектар бүриһөө түрүүшын жэл арбан дүрбөөд центнер, уһалжа эхилһэн 40 гектарай тус бүриһөө 16 центнер үбһэ абаа. 1973 ондо үшөө 210 гектар дээрэ «Сибириин волоснец» гэжэ ногоо таряад, энэ жэл түрүүшын ургаса абаха юм.

Сабшалангай бусад талмайн ургасые дээшэлүүлхын тула хүбхэнтэшэһэн гү, али бутуули намаг болошоһон газарнуудта борной шэрэхэ, һубагуудые татаха хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагдана. Мүнөө нуга сабшалан һайжаруулхын тула 9 хүнһөө бүридэһэн саг үргэлжын отряд «МТЗ» маркын 4, «ДТ» маркын хоёр тракторнуудтай сабшалан, полинууд дээрэ наг шэбхэ гаргажа, таримал ногооной талмай хашаалха һургаагуудые зөөжэ байна.

Мүнөө сабшалан дээрэ 3.500 тонно, полинууд дээрэ — 3.000 тонно наг шэбхэ гарганхай. Арба гаран мянган һургааг бэлдэжэ зөөгөөд, 82 гектар таримал ногооной поли хүреэлээ. Хабартаа энэ отрядта үшөө хүнүүд нэмэгдэжэ, хашаалмал бэлшээри түхеэрхэ, уһа, тошон халяаха гэхэ мэтын хүдэлмэри хэхэ юм. Мүнөө ЛМО-гой бригадир Даша-Нима Бадмаев Владимир хүбүүнтэеэ, мүн тракторист Владимир Очиров болон бусад совхозойнгоо гурбан отделенинүүдтэ дамжан ябажа ажаллана.

Нуга сабшалан һайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхэ талаар агроном Доржо Бадмаевич Бодеев энэ ажалые ударидан, түсэб даалгабаринуудыень табидаг, ажал хүдэлмэриинь шалгадаг, бүхы агрономическа хэмжээ ябуулгануудыень бэелүүлдэг байна.

Тус совхоз жэл бүри тэжээлээр дутаалдахадаа, нютагһаа хэдэн зуугаад модоной зайтай, аймагһаа гадна газарта үбһэ бэлдэжэ, бүхэли үбэлдөө зөөдэг. Энэнь нютагтаа бэлдэдэг үбһэнһөө хоёр тэды үнэтэй болодог. Энээнһээ гадна аймагай ажахынууд, тэрэ тоодо Хамниин совхоз «Сельхозтехника» (Захааминай) нэгэдэлэй бэлдэһэн 5.000 центнер үбһэ худалдажа абаа юм. Центнер үбһэ худалдан абаха сэн 3 түхэриг 82 мүнгэтэ болоо. Тэрэниие асартарнь 7 түхэригтэ хүрэнэ. Тиихэдэ нютагтаа өөһэдынь бэлдэһэн үбһэнэй өөрын үнэ сэн оройдоо 2 түхэриг 12 мүнгэтэ болоно. Эндэһээ харахада, худалдан абаһан үбһэнэй центнер болгониинь 5 түхэригөөр үнэтэй болоно гэхэ гү, али бүхыдөө 25 мянган түхэриг үлүү түлэгдэнэ. Гэхын хажуугаар «Сельхозтехника» нэгэдэлэй бэлдэһэн үбһэнэй шанар тон муу, бурьтаһан, үжэшэһэн гү, али хура бороодо угаагдажа харлашоод, тэжээлэйнгээ шанарые алдаһан, шэмэгүй үбһэн байшоо. Тиихэлээрээ гаргашын хэмжээн үшөө ... болоно бшуу.

Хэрбээ энэ ажахынхи ... гаа һайжаруулха хүдэлм... дань жэл бүри үргэдхэ... бүриһөө абадаг ургасая ... дээшэлүүлээ һаа, иимэ ... хогүй. Тиимэ аргатай! ... мал ногооной гектар бүри... шын жэл 14 центнер аба... шадаа уһалжа, минерал... жүүлгэ оруулжа, 30—35 ... һэ абахань лабтай. Жэл ... ажал хэжэ шадаха элдэб ... никэшье, талмайшье яһал...

Дутамагханшье тэжээл ... тынгээ малай тоо толг... руулха, шэмыень дээшэл... бөө жэл бүри дүүргэжэ ... ажахы тэжээлээр хангал... шиидхээ һаа, бүришье ех... туйлахань дамжаггүй.

Д. АЮ...
манай ...

БАЯН УРГАСА ЛАБ АБАХА НӨӨСЭ АРГА БОЛОМЖОНУУД

(Түгэсхэл. Эхниинь 1-дэхи нюурта).

...оhоото техникэеэ улам ... ехэтэйгээр хэрэглэхэ ... уhанай ажахын эмхи... ...дэ арга нөөсэ болоно гэжэ М. С. Соломенцев хэлээ. ... жэлнүүдтэ мелиора... ... олон шэнэ машина... ... түхеэрэлгэнүүд... Тиигэбэшье эдэ ... муугаар ашаг... Эдэнэй олонхид нэ... ...даанаар хүдэлгэдэнэ. ... жэл мелиоративна ... малтагдаг ... суткэдээ 8,9 часhаа ... сэг сэо хүдэлhэн.

Мелиоративна хүсэтэ техникэ ... хангалтагүйгөөр, бү... багатайгаар хэрэглэгдэжэ ... эзэн буса ябадал гэжэ ... хэрэгтэй. Мелиора... техникэеэ улам hай... ... машинануудай, ... илангаяа ... хүндэ ... хүдэлмэрие ... эмхидхэхэ ... министерство, тэрэ... ... үйлэдбэринүүдэй ... анхаралаа ... хэрэгтэй.

Газар тарялангаа ашаг ...тэйгээр элдүүрилэн ... асуудалда ехэ анхаралаа хандуулан, Россин ... ажалшад 5,5 ... гектар газараа ... гэжэ М. С. Соломенцев ... тэмдэглэбэ. ... байлиг мүн. Олон колхоз, совхозууд иимэ газараа үндэр баян ур... хуряана. ... уhалагдадаг, хатаагдаhан ... бүхэнэй hайнаар ... арга боломжонууд ... ашаглагдана. Иимэ ... уhалагдадаг газарнуудай ... ургамалнуудай ... газар тарялантай бү... ... дүрбэнэй ... жэшээлхэдэ, нёдондо ... иимэ газар бүри ... гектарай 14 центнер ... таряа хуряаhан бай...

... hайжаруулагдаhан газар ... бусад ... Ямар шалта... ... түхеэрэлгэнүүдые ба... ...да ехэ дутуу дунданууд ...лдажа байhаар. Гэхэ ...ра, уhалагдадаг, хатааг... газар дээрэhээ муу ...хын хуряагдаhанай тү... ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, хү... ажахын зургаануудай хү...рилэгшэд ехэ зэмэтэй ...

...ргасын жэгдэ бэшэ байл... зайсуулжа, гээгдэнги ...нуудые түрүүшүүлэй ...дэ гаргаха гээшэ уhа...дадаг ба хатаагдаhан га... ашаг үрые дээшэлүүл...хэ нөөсэ болоно гэжэ ... С. Соломенцев тэмдэг... Энэ нөөсын манай об...твын аша туhада сүм ...гдахынь тула тэмсэхэ ...э бидэнэй гол зорилго ...оно. hайжаруулагдаhан ... тарялангые хангалта... муугаар ашаглалгын, ...эл багатай байhанай ...гаануудые элирүүлхэ-... гээгдэжэ ябаhан ажахы... ...дэ туhалха, эдэнэй ... үрые дээшэлүүлхэ то... ...ой хэмжээ ябуулгануу... ...раалхадань нүлөөлхэ ...ала. hайжаруулагдаhан ... тарялангые ашаглал... эдэниие оньhожоруу... ... hайнаар ашаглагда... ...гэжэ түрүү ажахынуу... ...жэшээ элирхэйлэн ха...

...агротехническэ түхеэрэл...дэй эбдэрэлгэhээ, мүн ...нуудhаа сэхэ дулды... ...н бусад шалтагаануудhаа ...болоно, колхоз, совхо... элдүүрилэн шанар... ...гдаhан газар муугаар

ашаглагдадаг байна гэжэ М. С. Соломенцев саашадаа тэмдэглээ. Астраханска, Амарай, Омско, Новосибирскэ, Тюменскэ областьнуудта, Хабаровска хизаарта, Дагестанай ба Тувын АССР-нуудта уhалагдадаг, хатаагдадаг газарай талмай илангаяа ехэ байна. Уhалуурийн түхеэрэлгэтэй газар тарялангай нилээд ехэ талмайнь жэл бүри хуурай добо газар шэнгеэр ашаглагдадаг байна. Энэ барилгада мелиоративна түхеэрэлгэнүүд хүдэлгэдэнэгүй. Нёдондо жэл республика дотор уhалагдадаг газар 350 мянган гектарынь гэхэ гү, али долоон нэгэ хубинь уhалагдаагүй орхигдоhон байгаа. Тэрэнhээ гадна, олохон газарнуудай уhалуурийн гурим, болзор, уhалалгын хэмжээн сахигдаагүй.

Нүгөө талаhаа абажа хараhада, колхоз, совхозууд уhаяа гаргашалхадаа, эзэн бусаар хандаhан ушар басал тохёолдоно. Булүүрэй станцинуудые барижа, hубаг каналнуудые татажа, эдээгээр уhа урадхуулха гээшэ гүрэндэ ехэ үнэтэй юм. Тиимэhээ кубометр уhые гамтай hайнаар ашаглахын түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй. Нуга тарялан дээгүүр урадхуулагдаhан уhан ашаяа харюулха ёhотой.

Уhалуурийн техникэ хэрэглэлгые hайжаруулха асуудалнуудай тухай М. С. Соломенцев хэлэхэдээ, хэрбээ түхеэрэлгэ бүхэнэй ажалайн байдал hайжаржа байгаа hаань, энээнэй ашаар уhалуурийн хүдэлмэриин хэмжээн наада-захынь 1,5 дахинаар үргэдхэгдэхэ байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Газар уhалха хаhын эхилтэр бүхы техникэнүүдые сум бэлэн болгохын тула уhалуурийн түхеэрэлгэ-заhабарилга, техническэ талаарнь хангаха хэрэгые hайнаар эмхидхэхэ зорилго хүдөө ажахын байгуулгануудай урда табигдана.

hүүлэй жэлнүүдтэ уhанай ажахын эмхинүүд уhалуурийн түхеэрэлгэнүүдэй хойноhоо харалга асуудалнуудые бүри hайнаар шиидхэжэ эхилээ болоно. Зарим колхоз, совхозууд техническэ хангалгын бүрин бэелүүлнэ. Тиигэбэшье эдэнэр хүдэлмэриин зарим хубиинь дүүргэдэг байха юм. Энээнhээ уламжалан, ажахынууд олохон ушарта дүршэл багатай мэргэжэлтэдhээ мелиоративна отрядуудые эмхидхэхэ баатай болоно.

Мэргэжэл шадабаритай хүнүүдэй хүсөөр заhабарилга-ашаглалгын шухала хүдэлмэринүүдые хэхын тула нэгэ талаhаа — колхоз, совхозуудай, нүгөө талаhаа — уhанай ажахын эмхинүүдэй хоорондохи харилсаа hайжаруулха гурим Хүдөө ажахын министерство, Совхозуудай министерство, Мелиорациин ба уhанай ажахын министерство зохёохо ёhотой.

Үндэр баян ургаса үгэдэг ургамалнуудые элдүүрилэн шанаржуулагдаhан газарта тариха гээшэ шухала асуудал болоно гэжэ М. С. Соломенцев тэмдэглээ. Тодорхойлон хэлэхэдэ, газарые шанаржуулан hайжаруулга манай адууhа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэхэ уялгатай. Үбhэ тэжээлэй асуудалай тон бэрхэшээл түбэгтэй байдаг түбэй районуудта энэ онсо удха шанартай юм.

hайжаруулагдаhан, уhалагдадаг бэлшээринүүдые бии болголго, сабшалангуудые hайжаруулга эдэ бүхы асуудалнуудые шиидхэлгэдэ шухала нүхэсэл болоно.

Нёдондо жэл Московско областиин «Повадинский» совхоз иимэ бэлшээриин 700 гектар талмайhаа гектарай 7,5 мянга гаран тэжээлэй единицэ абаhан байна. Өөрынь үнэ сэн 1,9 мүнгэтэ болоо.

Олохон областьнуудта, хизаарнуудта, автономито республикануудта hайжаруулагдаhан бэлшээринүүдые бии болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Гэхэ зуура, тэжээл үйлэдбэрилгын энэ шухала нөөсэдэ хаа хаана анхаралаа ехээр хандуулнагүй. Липецкэ, Ульяновска, Томско, Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудта, Краснодарай ба Красноярай хизаарнуудта нуга сабшалангые үндэhөөрнь hайжаруулха, эдэнэй дунда уhалагдадаг бэлшээринүүдые бии болгохо түсэбүүд олохон ушарта дүүргэгдэнэгүй.

Энэ ушар илангаяа Новгородско, Псковско, Амарай областьнуудай, Хабаровска хизаарай ажахынуудта хабаатай. Мүнөө болотор эндэхи ажахынууд нэгэшье гектар уhалагдадаг, hайжаруулагдаhан бэлшээригүй байhаар.

Иимэ талмай дээрэ овощ тарижа хуряаха гээшэ элдүүрилэн шанаржуулагдаhан газар тарялангые hайнаар ашаглаха үшөө нэгэ шухала шэглэл болоно гээд М. С. Соломенцев хэлэбэ. Астраханска областьдо, Поволжиин бусад районуудта, мүн Хойто Кавказда, промышленна ехэ ехэ түбүүд шадар уhалагдадаг газар тарялантай тусгаар шэглэлтэй ехэ ехэ ажахынуудые бии болгожо шадахабди. Хэдэн зуугаад, мянгаад гектар талмай дээрэ овощ тарижа ургуулхада таарамжатай. Эдэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэдээ, продукци үйлэдбэрилгын ажалай гаргаша хямдаруулха, ехэ продукци үйлэдбэрилхэ, тиигэжэ хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые улам бүри hайнаар хангаха байнабди.

Элдүүрилэн шанаржуулагдаhан газар тарялан дээрэhээ гансал үбhэ тэжээл, овощ ехээр абаха гэнэ бэшэбди. Газар тарялангаа саашадаа элдүүрилэн шанаржуулхадаа, иимэ газар дээрэhээ орооhо таряанай баян ургаса лаб абаха аргатай болохолди. Парти, правительствын шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр мүнөө үедэ энэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Үнгэрhэн жэлдэ, 1965 онойхитой жэшэбэл, Россин Федерациин уhалагдадаг газар тарялан дээрэhээ орооhо хуряалга 2,6 дахинаар дээшэлhэн байна.

Орооhо таряа ургуулан абалгада уhалагдадаг газарай үүргэ саашадаашье дээшэлхэ юм. Хаана ямар ургамал тариха хэрэгтэйб, уhалууриин талмай дээрэ үндэр баян ургаса үгэдэг ямар сортнуудые бии болгохо ёhотойб гэжэ бодомжолхо зэргэтэйбди. Элдэб районуудта орооhо таряанай ямар сорт тарибал hайн бэ гэhэн тодо нарин зууршалгануудые, дурадхалнуудые эрдэмтэд үгэхэ ёhотой. Энэ хадаа манай эрдэм наукын ехэ зорилго мүн. Эдэниие шиидхэхэдээ, элдүүрилэн шанаржуулагдаhан газар тарялангай ашаг үрэ дээшэлүүлхэдэнь колхоз, совхозуудта туhалха байна.

Органическа үтэгжүүлгэнүүдые үргэнөөр хэрэглэлгэ, эдэниие минеральна үтэгжүүлгэнүүдтэй зүбөөр тааралдуулан оруулалга уhалагдадаг, хатаагдаhан газар дээрэhээ продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ шухала нөөсэ болоно гээд М. С. Соломенцев тэмдэглээ. Энэнь ажахынуудай бүхы хүтэлбэрилэгшэдтэ, мэргэжэлтэдтэ hайн мэдээжэ. Тиигэбэшье нёдондо жэл Ивановска, Владимирска, Кировскэ, Смоленскэ областьнуудай хатаагдаhан газарай, Алтайн хизаарай, Дагестанай автономито республикын уhалагдадаг газарай гектар бүхэндэ оройдоол 1—2 тонно органическа үтэгжүүлгэ оруулагдаhан байна.

Агротехническэ бүхы эрилтэнүүдые наринаар сахиха, минеральна ба органическа үтэгжүүлгэнүүдые элбэг хүрэхөөр гаргаха гээшэ элдүүрилэн шанаржуулагдаhан газар тарялангые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ шухала нүхэсэл болоно.

Түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ газар тарялан элдүүрилэн шанаржуулха, уhалагдадаг ба хатаагдаhан газарые hайнаар ашаглаха талаар уhанай ажахын барилгын-ашаглалгын эмхинүүдэй, Россельхозтехникын предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, колхоз, совхозуудай үмэнэ ехэ зорилгонууд табигдана гэжэ М. С. Соломенцев хэлэбэ. 1974 ондо үргэн ехэ газар элдүүрилэн шанаржуулагдаха байна. Материально-техническэ бүхы хэрэгсэлнүүдые, нөөсэнүүдые элсүүлэн хэрэглэhэнэй, барилга дээрэ ажал хүдэлмэри hайнаар эмхидхэhэнэй, түхеэрэлгэ бүхэниие, нэгэ тонно металл, цемент, хүдэлмэриин час бүхэниие ашаг үрэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө бүгэдэ арадай мүрысөө дэлгэрүүлhэнэй ашаар энэ түйлагдаха юм.

Ашаглалгада оруулагдаха барилгануудай болзорые үшөө дахин нарибшалан хараха, бии байгаа техникэ болон кадрнуудые зүбөөр таарулан табиха шухала. Эдэ бүгэдын ашаар барилганууд болзор соогоо ашаглалгада оруулагдаха зэргэтэй. Мелиоративна бүхы техникэ заhабарилгые hаяын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ эрилтэ табигдана.

Мэргэжэл шадабаритай мелиораторнуудай кадрнуудые бэлдэхэ, энээн тухай түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, мелиорациин ба газар тарялан ашаглаха талаар эрдэм-шэнжэлэлгын хүдэлмэрие саашадань hайжаруулха түсэбүүд нэн түрүүн табигдана.

1974 ондо гаргаша багатайгаар ехэ, hайн шанартай продукци үйлэдбэрилэн, ажалай шэнэ амжалтануудаар түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэл тэмдэглэхыень партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитет хандааhан гэжэ М. С. Соломенцев үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ. Энэ хандалгадань харюу болгогдон, Россин Федераци дотор, бүхы орон соохидол адли, социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ байна.

Коммунис партиин, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй бэелүүлдэг политикын зохёон байгуулhан оршон байдал эдэ түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ нүлөөлнэ.

КПСС-эй XXIV съезд дээрэ абтаhан, совет арад зоноор hайшаагдаhан, бүхы оронуудай түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй зүгhөө үргэнөөр дэмжэгдэhэн эб найрамдалта программала партиин Центральна Комитет, Совет правительство залан сэхээр бэелүүлжэ байна.

Манай партиин, ороной эб найрамдалта хараа шэглэлдэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежнев туйлай ехэ туhа хүргэнэ. Леонид Ильич Брежневэй албанай хэрэгээр Индидэ, Кубада ошоод бусалга, гадаадын гүрэнүүдэй ажал ябуулагшадтай хэhэн хөөрэлдөөнүүд социалис оронуудтай аха дүү ёhоной харилсаагаа бэхижүүлхэ тухай, хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдтэй харилсаагаа hайжаруулха тухай, мүн капиталис оронуудтай амгалан ёhоной харилсаа холбоогоо үргэдхэхэ тухайда манай партиин ехэ анхарал оролдолго хандуулжа байhыень элирхэйлэн гэршэлнэ. Л. И. Брежневэй Франциин президент Ж. Помпидутай мүнөө хэжэ байhан хөөрэлдөөнүүдэйнь амгалан ёhоор зэргэ оршохо политика бэхижүүлгэдэ ехэ удха шанартай байха байhаниинь дамжаггүй.

Колхоз, совхозуудай, уhанай ажахын эмхинүүдэй, «Сельхозтехникын» нэгэдэлнүүдэй коллективүүд социалис мүрысөө дэлгэрүүлэн, түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй түсэбүүдые, уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэжэ, манай партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ ехэ туhа хүргэхэ гээд этигэн найдажа байhанаа М. С. Соломенцев мэдүүлээ.

(ТАСС).

АЖАЛШАДТА ҮДЭР БҮРИИН АНХАРАЛ

Хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангалгые hайжаруулха асуудалда партиин XXIV съезд ехэ анхарал хандуулhан байна. Съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгон, юhэдэхи табан жэлэй гурбан жэлэй туршада Захааминай аймагта зарим тэды ажал хэгдээ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай ажалшадай дунда эд бараа наймаалга нилээд hайжараа. Эд бараа наймаалха түсэбөө продснаб 101,1 процент, райпо 100,6 процент дүүргэhэн байна. Аймагай худалдаа наймаанай олохон коллектив зоной дунда хүндэтэй болонхой. Тэдэнэй тоодо Михайловкын, Дүтэлүүрэй худалдаа наймаанай нэгэдэлэй коллективүүдые, Ехэ-Цахир, Мэлэ тосхонуудтахи магазинуудые, продснабай 32-дохи, 1-дэхи магазинай коллективүүдые нэрлэмээр. Мэлэ-Бортын худалдаа наймаанай нэгэдэлэйхид малшадые эд бараагаар хангаха асуудалда саг үргэлжэ hаналаа табижа байдаг. Санагын худалдаа наймаанай нэгэдэлэй эгээл холын магазинда хүдэлдэг Ц-Д. Николаева малшадай дунда хүндэтэй болонхой. Энэ эхэнэр малшадта даб дээрэ хэрэгтэй болодог эд бараа асарhаа гадна, малшадта хилээмэ барижа үгэдэг байна.

Гэхэтэй хамта, аймагай худалдаа наймаанай хүдэлмэридэ үшөөл горитой дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии байhаар. Худалдаа наймаанай зарим предприяти түсэбтэ даабаринуудаа хангалтагүйгөөр дүүргэдэг байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ продснабай 18 магазин, 3 столово абаhан уялганууд болон түсэбүүдээ дүүргэжэ шадаагүй.

Ном наймаалха ажал аймагта хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй. Жэшээнь, Харацай тосхондо номой магазин нээгдээгүй байhаар.

Хүн зондо эдеэ хоол бэлдэдэг ниитын газарнууд, илангаяа хүдөө нютагуудтахи столовонууд хангалтагүйгөөр ажаллана. Столовонуудтахи эдеэ хоол нэгэ янзаар, амтагүйгөөр бэлдэгдэнэ. Тэндэ овощ, hүнэй эдеэн байдаггүй. Гадна досоонь ариг сэбэр сахигданагүй.

Магазинууд болон столовонуудта худалдаа наймаанай түрүү арга үшөөл удаанаар хэрэглэгдэнэ.

Малшадые хэрэгтэй эд бараагаар хангаха асуудалда гол анхарал хандуулха шухала. Гэбэшье энэ талаар горитой дутагдалнууд бии байhаар. Энээн тухайда малшадhаа олон тоото ажаглалта, гомдолнууд ороно. Малшадта даб дээрэ хэрэгтэй болодог эд бараан, хилээмэ, гурил, дабhа, зуруул гэхэ мэтэ таhалдадаг байна.

Автолавканууд малай холын отара, фермэнүүдтэ ошоногүй гэжэ Далахайн, Енгорбойн, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозуудай, мүн бусадшье ажахынуудай малшадhаа гомдол, дохёонууд ороно.

Продснабай, райпогой хүтэлбэрилэгшэд, худалдаа наймаанай нэгэдэлнүүдэй директорнүүд бии байhан дутагдалнуудые усадхаха, түсэбтэ даабаринууд болон социалис уялгануудые дүүргэхын түлөө хүдэлмэришэн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ талаар зохихо хэмжээ абаха зэргэтэй.

Аймагай хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангаха түсэб үнгэрэгшэ жэлдэ 100,4 процент дүүргэгдээ. Ажалшадай захилаар хубсаhа оёдог цех, трикотажна цех, парикмахерскэ, гутал, хубсаhа заhадаг цехүүд үнгэрэгшэ жэлэйнгээ даабари, социалис уялгануудые дүүргээ.

Ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ хангадаг аймагай комбинадай хэдэн бригада, тэрэ тоодо эхэнэрнүүдэй плати оёдог, гадар хубсаhа оёдог цехүүд социалис мүрысөөндэ hайн үрэ дүн туйлаhан байна.

Хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангалгые hайжаруулха талаар зарим тэды ажалай хэгдэбэшье, үшөөл горитой дутагдалнууд бии байhаар. Ажаhуудалай эрилтэ хангадаг таhалганууд, тушаан абалгын пунктнууд үшөөл үсөөн байhаар. Энэ шалтагаанhаа болоно, хүдөөгэй хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хүсэд хангагданагүй.

Закаменск хотодо хубсаhа химическэ аргаар сэбэрлэдэг, элдэб үнгөөр будадаг мүнөө үеын түхеэрэлгэтэй фабрика бии юм. Гэхэ зуура, фабрикын цехүүд захилай багаhаа бүхы хүсөөрөө ажалланагүй. Энээнэй гол шалтагааниинь гэхэдэ, фабрикын хүдэлмэрилэгшэд малшадай байранууд дээгүүр үсөөн ябадаг байна. Гадна, хэhэн ажалайнь шанар муу байжа, ажалшадай зүгhөө олон тоото гомдол, ажаглалтанууд ороно.

Аймагай фотографиин хүдэлмэрие эрид hайжаруулха шухала гэжэ шалгалта элирүүлээ. Мастернууд тон юрын инструментнүүдгүй, фотовспышка болон бусадшье зүйлнүүдгүй байдаг. Фотографиин мастернуудай хэhэн ажалайнь шанар муу. Үнгэтэ фотозурагууд, портредүүд гэхэ мэтэ мүнөөшье болотор гаргагдажа эхилээдүй байhаар.

Хүдөөгэй хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангалга hүүлэй үедэ нилээд муудаhан байна. Комбинадай хүдэлмэрилэгшэд зохёогдоhон графигай ёhоор хүсэд ябанагүй. Ябахадаашье бэлэн болоhон зүйлнүүдые наймаалаад лэ бусана. Хүн зоной эрилтые үргэлжэ дээрэнь хангаха асуудалда зохихо анхарал хандуулагданагүй.

Хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангадаг комбинадай дирекциин зүгhөө хиналта шалгалтын hуларhанай шалтагаанаар эдэ бүхы дутагдалнууд гарадаг байна.

Гадна, совхозуудай, сельскэ болон сомоной Соведүүдэй хүтэлбэрилэгшэд совхозуудай гол буусануудта элдэб хэрэгсэлнүүдые тушаан абаха пунктнуудые бии болгохо асуудал шиидхэхэ зэргэтэй. «Хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангалгые саашадань hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» асуудалда КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталан абаhан тогтоол дотор тушаан абалгын пунктнуудые, ажаhуудалай эрилтэ хангадаг байшангуудые колхоз, совхоз бүхэндэ бии болгохо шухала гэжэ хэлэгдэнхэй. Эдэ эрилтэнүүд үшөөл хангалтагүй байhаар.

Ажалшадые медицинскэ талаар хангалга hүүлэй жэлнүүдтэ нилээд hайжараа. Аймагай больницын байранууд капитальнаар заhабарилагдажа, досоонь халуун уhан оруулагдаhан байна. Аймагай түбэй больницада, мүн хүдөө нютагуудтахи участково 3 больницада, хоёр диспансертэ 445 орон табигданхай. Аймагай медицинын эмхи зургаануудта 57 врач, 253 дунда мэргэжэлтэд ажаллана. 4 аптекын гурбаниинь үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэб болон социалис уялгануудые дүүргэээ.

Баян голой участково больницын коллектив (главна врачынь П. А. Деренчук), медицинскэ фельдшернүүд Роза Цыренова (Утаата), Тамара Зверева (Михайловка), Валентина Доржиева (Сагаан-Морин), Менжикова (Цахир), врачнар Ю. В. Понедельников, Е. А. Ловцова, аптекын хүдэлмэрилэгшэд Бадмаева, Крайнова, Ибрагимова, Ихинырова болон бусад эрхим ажалаараа ажалшадай дунда хүндэтэй болонхой.

Гэхэ зуура, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй хүдөө нютагуудаар үшөөл үсөөн ябадаг тухай, медицинскэ hайн туhаламжа үзүүлдэггүй байhан тухай олон тоото гомдол, ажаглалта ороно.

Хүн зониие медицинскэ талаар хангалгые hайжаруулха зорилгоор аймагай больницын хүтэлбэрилэгшэд тусхай график зохёоhон байна. Энэ графигые илангаяа малай үбэлжэлгын үедэ hайнаар дүүргэхэ шухала.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд малшадай эрилтэ хангалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зорилгоор эртээнhээ бэлдэжэ эхилдэг. Политинформаторнуудшье тусхай бригадатай хүдөө гаралсажа, политинформаци, лекци, уншалсадаг байна. Малшадай байранууд дээгүүр тусхай бригадануудай ябажа байхада, хүн зоной ажаhуудалай эрилтэ хангадаг аймагай комбинадай директор нүхэр Ж. Б. Бизяев, санэпидстанциин главна врач В. И. Иннокентьев гэгшэд үсөөн гарадаг, гарахадаашье бүхы гүүртэнүүдээр ябадаггүй байна. hүүлэй үедэ малай байрануудаар часай мастернууд, хубсаhа сэбэрлэгшэд фотографуud, радиоприемнигуудые заhадаг мастернууд, захил абагшад ябаагүй байна.

Хүдөөгэй ажалшадые, илангаяа малшадые эд бараагаар, ажаhуудалда хэрэгтэй зүйлнүүдээр саг соонь хангахаhаа гадна медицинскэ, соёлой хүдэлмэрилэгшэдые эльгээлсэжэ байха гээшэ угаа шухала байна.

Б. ОЧИРОВ,
Захааминай аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо.

Уhалагдадаг, хатаагдаhан газарай ашаг үрэ улам дээшэлүүлхэ асуудал зүбшэн хэлсэхэ хүдөө ажахын, уhанай ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэросеин зүблөөн

СССР-эй мелиорациин ба уhанай ажахын министр **Е. Е. Алексеевский** энэ зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, элдүүрилэн шанаржуулагдаhан газар тарялан манай орон дотор ургуулан хуряагдадаг хлопогой, барайгарай бүхы ургасые, овощой ургасын гурбанай хоёр хубиие, үбhэ тэжээлэй гурбанай нэгэ хубиие, мүн бусад ехэ продукци үгэдэг байна гэжэ мэдээсээ.

Россин Федерацида үргэн ехэ газар тарялан элдүүрилэн шанаржуулагдажа байна гэжэ министр саашадаа хэлэбэ. Энэ түсэбтэ табан жэлдэ 10,2 миллион гэхэ гү, али урда табан жэлэйхиhээ хоёр дахин ехэ талмай шанаржуулан hайжаруулагдаха. Поволжидо уhалууриин хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар хэгдэхэ байна. Хэрбээ 1965 ондо эндэ 132 мянгаhаа халта дээшэ гектар газарай уhалагдадаг байгаа hаань, харин энэ түсэбтэ табан жэлэй hүүл багта уhалагдадаг тарилгын талмай 900 мянган гектарта хүргэгдэхэ.

Хүдөө ажахын, уhанай ажаhын хүдэлмэрилэгшэдэй иимэ ехэ суглаан Россин Федерацида түрүүшынхеэ зарлагдаад байна гэжэ Краснодарай хизаарай «Красноармейский» совхозой отделениие эрхилэгшэ **В. Ф. Осадчий** хэлэбэ. Партида совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаhан Хандалгада харюусан, манай совхозой отделениин коллектив энэ жэлдэ 724 гектарай туд бүриhөөнь 70 центнер барайгар ургуулан хуряахые уялгалаа. Манайда социалис мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрhэнэй, хүнүүдэй мэргэжэл шадабариин дээшэлhэнэй, звеногой хүдэлмэри hайнаар эмхидхэhэнэй ашаар энэ туйлагдаха байна.

Костромской областиин «Сандогорский» колхозой түрүүлэгшэ **А. А. Андрианов**, Ставрополиин гидротехникын ба мелиорациин эрдэм-шэнжэлэлгын институдай директор **А. В. Мирошников**, Московско областиин «Рогачевский» совхозой бригадир **И. М. Калинина**, Смоленскэ областиин КПСС-эй Гагаринска горкомой нэгэдэхи секретарь, Социалис Ажалай Герой **Н. И. Артюхов**, Ростовско областиин совхозуудай үйлэдбэриин нэгэдэлэй начальнигай орлогшо **В. А. Гранкин**, Мордвагай АССР-эй Хүдөө ажахын министр **В. В. Кузьмин** болон бусад зүблөөн дээрэ үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **М. С. Соломенцев** зүблөөн дээрэ үгэ хэлээ.

Бүхэроссин зүблөөндэ хабаадагшад республикын хүдөө ажахын, уhанай ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаhан Хандалга абаhан байна.

Зүблөөндэ хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ дэбжэлтэтэйгээр абаба.

(ТАСС-ай корр.).

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДhЭЭ

БЭРХЭ ЭМШЭН

Улаан-Үдэ хотын Советскэ районой гурбадахи поликлиникэдэ эбтэй зэтэй коллектив хүдэлдэг юм. Энэ коллективые дүршэл ехэтэй врач Фёдор Содномович Мункуев хүтэлбэрилнэ. Поликлиникын врачнар болон бүхы хүдэлмэрилэгшэд үбшэлhэн хүнүүдтэ анхаралтайгаар, налгай зохидхоноор хандажа, элүүр энхые, ариг сэбэрые сахиха хэрэгтэ айхабтар ехэ анхарал хандуулдаг байна. Эндэхи хүдэлмэрилэгшэд коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байдаг юм.

Ажал хүдэлмэридөө эрхим hайнаар хандажа, олоной магтаалда хүртэдэг врачнар энэ поликлиникэдэ олон. Тэдэнэй тоодо терапевт Пётр Константинович Шангаев оролсоно. Энэмнай олохон жэл соо арадай элүүрые сахилсажа, дүй дүршэлөөр баян болоhон хүн. Үбшэнтэниие ехэ анхаралтайгаар шагнажа үзөөд, түргөөр, hайнаар эмшэлхые хүсэжэ ябадаг заншалтай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: врач П. К. Шангаев үбшэнтэниие шалган үзэжэ байна.

А. ИВАНОВАГАЙ фото.

Апрелиин 20-до Бүхэсоюзна субботник

АГУУЕХЭ ҮҮСХЭЛЭЙ МУЗЕЙ

МОСКВА. Москва-Сортировочная гэжэ локомотивна депогой агууехэ үүсхэлэй арадай музей байгуулагдаhаар 17 жэл үлүүтэй болобо. Эндэ таба мянга шахуу зүйлнүүд хадагалагданхай, зоной анхаралда табигданхай. Эндэ коммунис субботник тухай ойлгуулламжын ехэ хүдэлмэри ябуулагдадаг. Деподо хүдэлхэеэ ерэhэн залуу хүн бүхэн хүдэлмэришэн болоhоной ёhолол энэ музей соо гарадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1919 оной апрелиин 12-то болоhон түрүүшын коммунис субботнигой үедэ Москва-Сортировочная депогой коммунистнуудай заhабарилhан паровоз.

ХАНГАЛГА ҮШӨӨЛ БИРАНАГҮЙ

Хүдөөгэй малшадые улам hайнаар хангаха хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдаха ёhотой.

Энэ талаар Хяагтын аймагай Хяагтын совхоздо юун хэгдэнэб?

Малшадай холын отара фермэнүүд худалдаа наймаанай зүйлнүүдээр яhала hайнаар хангагдана. Хүдөөгэй малшад дээгүүр Хираан-Адагай наймаанай бүлгэмэй автолавка hарадаа гурба дахин ябадаг байна. Тэрэнэй жолоошон-наймаалагша В. Ничаев оролдосотой бэрхэ хүн гэжэ совхоз соогоо үнинэй алдаршанхай юм. Энэ нүхэрнай 1973 ондо 62 мянган түхэригэй эд бараа худалдаха түсэбөө 12 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргээ hэн.

В. Ничаев эд бараанай, эдеэ хоолой зүйлнүүдые хэзээдэшье дүүрэн ашаад ябахаhаа гадна, малшадтаа анхаралтайгаар хандадаг, эрилтэ захилыень заал hаа дүүргэхые оролдодог байна.

Совхозой тосхон ерэhэн малшад магазинда ороходоо, ээлжээгүйгөөр дуратай юумээ абадаг заншалтай болонхой. Автолавкаhаа гадна, совхозой машина мяха, тоhо, гурил малшадта абаашана.

Совхозой дүрбэн отделенинүүд бүхэндэ фельдшерскэ пунктнууд болон Хираан-Адагта амбулатори, нарайлалгын гэр бии юм. Тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэд hарадаа хоёр дахин малшад дээгүүрээ ябажа, үбшэнтэндэ түрүүшын туhа хүргэдэг байна. Зүгөөр районно больницын мэргэжэлтэд малшадай элүүрые сахилгада муугаар хабаадана.

Хүдөөгэй малшадай эрилтэ ехэ муугаар хангагдана. Холын отара, фермынхид саг соогоо үhөө заhуулха, хэрэгтэй гутал, хубсаhа оёулха аргагүй байнад. Дурөө буулгуулха гү, али хубсаhаа сэбэрлүүлхэ гэжэ hанахын аргагүй.

Хүдөөгэй малшад юундэ иимэ муугаар хангагданаб? — гэhэн асуудалаар Хяагта городой хүн зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангадаг комбинадай директор нүхэр И. Вертинскидэ хандахадамнай, иигэжэ хэлэбэ:

— Нэгэдэхеэр, хүдөөгөөр ябажа байха оёдолшод, фотографууд, парикмахернууд болон бусад хүдэлмэрилэгшэд үгы байна. Хоёрдохёор, колхоз, совхозуудай томо тосхонууд дээгүүр комбинадай филиалнууд нээгдэхэ ёhотой аад, тэрэ бүтэнэгүй. Зүгөөр эдэ бүхы дутуу дунданууды hаяын сагта усадхаха байнабди. Иимэ байдалтай байбашье, hарадаа хоёр дахин колхоз, совхозуудта, элдэб мэргэжэлтэдhээ бүридэhэн бригада эльгээдэгбди...

Энээнhээ уламжалан хэлэхэдэ, Хяагтын совхозой малшадай эрилтэ үшөөл дүүрэн хангагданагүй гэмээр. Тиимэhээ Хираан-Адагай сомоной Совет, тэндэхи совхозой дирекци болон рабочком эдэ дутагдалнуудаа усадхаха зэргэтэй.

Д. ДЫЛГЫРОВ.

СИБИРИИН БЭРХЭ САНАШАД

Кемеровэй областиин Междуреченск городто болоhон хадаhаа hолжордог санашадай мүрысөөндэ Кузбассай санашад түрүүшын үдэрhөө эхилээд, мүрысөөнэй дүүрэтэр түрүү hуурида ябаба. Эндэ Томскын, Эрхүүгэй, Кемеровэй областьнуудhаа, Красноярска, Алтайн хизаарнуудhаа бүхыдөө 75 спортсменүүд сугларhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кемеровэ городhоо ерэhэн спортын мастер Людмила Кабанова ехэ слаломой замда.

ТАСС-ай фотохронико.

ДЭЛХЭЙН РЕКОРД ДАБТАЛГА

МОСКВА. **Һаяхан эндэ хариин гүрэнэй спортсменүүдэй хабаадалгатайгаар СССР-эй чемпионат болобо. 60 метрэй зайда болоhон урилдаанда хоёр хүн дэлхэйн рекорд—6,4 секундые дабтаба. Эгээ түрүүлэн Мюнхенэй Олимпиадын чемпион Валерий Борзов (зүүн гарhаа), тэрэнэй хойноhоо Универсиадын чемпион Юрий Силов гэгшэд фиништэ ерэhэн байна.**

«ҮХИБҮҮДЫЕ БАЯРЛУУЛХА ДУРАТАЙБ»

Хүүгэдэй эд бараа болон элдэб нааданхай худалдадаг Улаан-Үдын «Звездочка» гэжэ магазинда хүн зон хэзээдэшье олон байдаг. Энэ магазинай наймаалагшадай ажал бусад магазинуудайхидта орходоо онсо илгаатай юм. Ушар юуб гэхэдэ, эдэмнай эдир багашуултай үгөө ойлголсолдожо шадаха, тэдэнэйнгээ ямархан нааданхайда дурлашоод байхыень тааха шэдитэй байха ёhотой! Тиимэ наймаалагшадай нэгэн Екатерина Федоровна Бухаева болоно. Нүхэр Бухаева «Звездочка» магазинай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хүндэтэй болоhон, Улаан-Үдын Советскэ районой ажалшадай депутадуудай Соведэй депутадаар үнгэрэгшэ жэлдэ hунгагдаа hэн.

— Депутадуудайнгаа уялга Екатерина hайнаар дүүргэдэг юм, — гээд горпромторгын профсоюзай организациин нютагай комитедэй түрүүлэгшэ С. Федорова магтан хэлэбэ.

Екатерина Бухаева хүдэлжэ байгаад, худалдаа наймаанай институтда заочноор hурадаг, hара бүриингөө даабари заатагүй дүүргэдэг байна. «Абаhан уялгаяа дүүргээд, 4-хи курсынгаа шалгалта hайнаар үгэжэ шадабални, дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэймни түсэб дүүрэхэ, — гэжэ Екатерина Федоровна хэлээ hэн.

Хэлэhэн эдэ үгэнүүдынь хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэжэ эхилээд байна. Нүхэр Бухаева февраль hарынгаа түсэб дүүргээд, март hарада hайнаар ябана.

Д. ДЫЛГЫРОВ.

ГРАЖДАН ОБОРОНЫН ЭДЭБХИТЭД

Ядерна, химическэ, бактериологическа буу зэбсэг дайсанай хэрэглэбэл, арад зоноо хамгаалха, арадайнгаа ажахын баялигые арьбадхаха, hандаргагдаhан газарнуудые hэргээн заhабарилха хүдэлмэри саг соонь хэхэ хэрэгые хайшан гээд, ямар аргаар эмхидхэхэб гэhэн асуудал граждан оборонын гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Эдэ бүгэдые дүүргэхын түлөө горитойхон хэмжээ ябуулганууд хэгдэдэг. Арад зоной аюулда ороо hаа, түргөөр хамгаалжа шадахаар бэеэ hургаhан байбал, граждан оборонын эмхидхэдэг хэмжээ ябуулганууд аша үрэ ехэтэй байха болоно бшуу.

Улаан-Үдын Октябрьска районой предприятинуудай, hуралсалай болон бусад эмхи зургаануудай олохон хүтэлбэрилэгшэд энэ харюусалгатай ажал эхэнэрнүүдтэ даалгаhан. Мүнөө үедэ ядерна зэбсэгhээ бэеэ хамгаалха, граждан оборонын дэргэдэ бии болгогдоhон бригада болон санитарна дружинада хабаададаг 600-гаад эхэнэрнүүд, тус районой хүдэлмэришэд, алба хаагшад, hурагшадта юу хэхэ тухайнь заажа үгэдэг, hургадаг юм.

Районой граждан оборонын штабай дэргэдэхи медицинын хүдэлмэриие ниитын үүсхэлээр хүтэлбэрилдэг, граждан оборонын отличник, дүрбэдэхи поликлиникын главна врач Е. М. Болдонова даадаг газартаа hуралсалай ажал шадамар бэрхээр ябуулна. Инфекционно больницада байhан үбшэн зонтой эндэхи главна врач К. И. Стрела тусхай хэшээл үнгэргэдэг.

Нарин сэмбын фабрикада граждан оборонын асуудалда ниилээд горитой анхарал хандуулагдана. Фабрикын главна инженер Л. А. Бабушкина, парткомой секретарь М. Г. Семенькова hуралсалай хэр зэргэ ябажа байhые хододоо шалгажа байдаг болонхой. Мастернууд Г. Н. Норина, Г. Д. Гылыкова, цехэй начальник Э. А. Лякишева, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд Т. А. Нескуба, М. П. Алфёрова гэгшэдэй hургаhан хүдэлмэришэд шалгалта тушаахадаа, граждан оборонын зорилгонуудые, бэеэ хамгаалан аршалха арга боломжонуудые hайн мэдэхэ байба.

— Бэеэ хамгаалгын янза бүриин хэрэгсэлнүүдэй дутамаггүй байбашье, тэдэниие хэрэглэжэ шадахагүй hаань, ямар туhа болохоб? Харин үшөө дайн аюулай тохёолдожо боломоор байhан сагта хүн бүхэн энээндэ hургагдаха ёhотой, — гэжэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаhан, мүнөө 74-дэхи хүүгэдэй саадые даагша Д. Н. Кузнецова хөөрэнэ.

Нүхэр Кузнецовагай даадаг коллективэйхид бултадаа шалгалта тушаанхай.

Медицинскэ училищиин директор нүхэр А. Р. Тумниц hуралсал болон граждан оборонын талаар хэмжээ ябуулгануудта анхаралтайгаар хандадаг юм. Тиимэhээ граждан оборонын бэлэдхэлээр түрүү hуури эзэлхын түлөө hуралсалай газарнуудта үнгэргэгдэhэн тусхай конкурсдо илажа гараба.

Электротехникумэй түлөөлэгшэ М. М. Эрдынеева мүрысөөн, бэлэдхэл, туршалга гэхэ мэтэдэ мүн лэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болонхой.

Граждан оборонын ветеран, трикотажна фабрикын эмшэлгын пунктые даагша А. В. Заболотная хэдэн олон санитарна дружинын гэшүүдые hургаhан байна. Мүнөө элэ асуудалнуудые ажалшадай дунда нэбтэрүүлхын хойноhоо оролдожо ябадаг эдэбхи үүсхэлтэй эхэнэрнүүд олошоржо байнхай.

Эсэхэ сусахые мэдэхэгүй, үүсхэл оролдолготой эхэнэрнүүдэй Эсэгэ ороноо, арад зоноо дайн аюулhаа хамгаалха хэрэгтэ мартагдашагүй ехэ аша туhа хүргэжэ байhандань баяр хүргэе, арадтаа алдартай, ажалдаа амжалтатай ябахыень хүсэе.

Л. КРИВОГОРНИЦЫНА.
Октябрьска районой граждан оборонын штабай начальнигай орлогшо.

БЕРЛИН

Нягта холбоо барисаан

ТАСС

Ууралаар хүдэлдэг «Боксберг» гэжэ электростанцида 210 мянган киловатт хүсэтэй турбинын капитальна заhабарилга зургаан үдэрөөр хороогдоо. Иимэ турбинануудые ашаглалгада оруулха, заhабарилха совет түрүү арга онол үйлэдбэридэ нэбтэрүүлhэнэй ашаар энэ туйлагдаhан байна. СССР-эй, ГДР-эй энергетигүүдэй хоорондо нягта холбоо барисаан тогтоогдонхой. «Боксберг» ба Луганска ГРЭС-эй, «Хагенвердер III» болон Славянска ГРЭС-эй коллективүүдэй хоорондохи харилсаан улам хүгжэжэ байна.

СОФИ

АЖАЛШАД ХАЛУУНААР ХАРЮУСАНА

ТАСС

Болгариин социалис революциин 30 жэлэй ойн хүндэлэлдэ 1974 ониие габшагай ажалай жэл болгохо гэhэн БКП-гэй ЦК-гай, НРБ-гэй правительствын, Болгариин Профсоюзуудай Центральна Соведэй уряае ороной ажалшад үргэнөөр дэмжэбэ. Энэ уряа халуунаар дэмжэгдэнэ гэжэ байгша оной түрүүшын хоёр hарын хүдэлмэриин дүнгүүд батаар элирхэйлэн гэршэлнэ.

Шуменска округой ажалшад hайн үрэ дүнгүүдые туйлаа. 50 миллион лев үнэ сэнтэй продукци эдэнэр үйлэдбэрилбэ. Тэрэнь нёдондо жэлэй энэ үеынхиhөө 6 процентээр ехэ. 1974 оной хоёр hарын турша соо Русенска округой ажалшад — 4 миллионоор, Плевенскэ округой ажалшад үнгэрhэн жэлэй энэ үеынхидэ орходоо, 9 миллион левээр ехэ продукци үйлэдбэрилhэн байна.

Болгариин бусад округуудтахи хэдэн мянгаад предприятинуудта эршэтэ ажал бурьялна. Болгариин социалис революциин 30 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтаха, түсэбтэ зургаадахи табан жэлэй даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхэ тухай Болгариин Коммунис партиин уряада ороной үргэн ниитэ ажалшан арад эдэбхитэйгээр харюусана.

ДЕЛИ

Хани барисаанай оршон байдалда

ТАСС

Индиин-болгар хөөрэлдөөнүүд үнэн зүрхэнэй, хани барисаанай, харилсаа холбооной оршон байдалда үнгэрбэ гээд Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Станко Тодоровой хани ёhоной албанай хэрэгээр Индидэ ерэлгын дүнгүүд тухай эндэ тунхаглагдаhан хамтын коммюнике дотор хэлэгдэнэ. Уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудаар Индиин, Болгариин правительстванууд нэгэн адли hанал бодолтой гэжэ коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ. Амгалан hаор зэргэ оршолгын гол ёhонуудай үндэhөөр уласхоорондын шахардуу байдал hулаpуулагдажа байна гээд хоёр тала сэдьхэлээ ханангяар мэдүүлбэ.

Хилын сааhанаа

· телефон · телеграф · радио

КАИР

КАИРТАХИ ЯАРМАГТА СССР-эй ҮДЭР НЭЭГДЭБЭ

ТАСС

Советскэ Союзай үдэр Каиртахи уласхоорондын яармаг дээрэ мартын 12-то нээгдэбэ. Совет гадаадын худалдаа наймаанай эмхинүүдэй энэ яармагта табиhан түмэр отолдог мүнөөнэй станогууд, хэлхээ холбооной аппаратура ба станцинууд, тодо нарин хэмжэлгын болон оптическа приборнуур, кино ба фототехникэ, радиоприёмнигууд харагшадай анхарал ехээр татаа, hонирхол үүсхээ.

СССР-тэ хэблэгдэhэн номууд египедэйхидэй дура татаhан байна. Юсеф Эс-Сибаи, Абдель Рахман Аш-Шаркауи ба Египедэй бусад уран зохёолшодой Советскэ Союзда олон хэhэгээр хэблэгдэн гаргагдаhан номууд олоной hонирхол үүсхэбэ. «Манай Эхэ орондо бэрхэтэй сагай тохёолдоод байхада, аха дүү ёhоной туhа хүргэhэнэйнь түлөө Советскэ Союзда ехэ баяр баясхалан хүргэнэбди. Совет-египет хани барисаан мандаха болтогой!» — гэжэ Египедэй сэрэгэй алба хаагшад эндэ орожо харахадаа, дэбтэр соо тэмдэглэл хэhэн байна. Хелуанhаа ерэhэн инженер иигэжэ бэшэбэ: «СССР-эй павильон зүрхэ сэдьхэлдэмни удаан саг соо hанагдажа ябаха. Танай арад гайхамшаг ехэ амжалтануудые туйлаа. Энэтнай египет арадта hайн жэшээ болоно».

СОФИ

СОФИДА УУЛЗАЛГА БОЛОБО

ТАСС

БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков Кубын Компартиин ЦК-гай хоёрдохи секретарь, Революционно правительствын Премьер-Министрэй орлогшо, Кубын Республикын революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр Р. Кастратай эндэ уулзаба. Хоёр ороной дотоодын байдалай асуудалнууд, уласхоорондын байдалай ба уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй хэдэ хэдэн асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Болгар-кубын харилсаан амжалтатайгаар хүгжэжэ байна гээд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тэмдэглэгдэбэ. Советскэ Союзай туhаламжа, дэмжэлгэ НРБ-гэй, Кубын социалис хүгжэлтэдэ шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ.

СССР-эй ба бусад социалис оронуудай эб найрамдалта ленинскэ гадаадын политика бэелүүлhэнэй ашаар уласхоорондын оршом соо hайн хубилалтанууд боложо байна гэжэ хоёр тала тэмдэглээ.

Чилиин арадай тэмсэлтэй hанал нэгэтэй байhан тухайдаа эдэнэр мэдүүлээд, Чилиин Компартиин Генеральна секретарь Луис Корваланиие, бусад патриодуудые сүлөөлхын түлөө шууд сэхээр тэмсэхые шиидэжэ байhанаа элирхэйлбэ.

Уласхоорондын оршом соо болоhон хубилалтануудай ёhоор хамтын ажал ябуулгын гол хараа шэглэл элирхэйлхын тула Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай шэнэ уулзалгада бэлэдхэл хэхэ шухала гэжэ тэмдэглэгдээ.

ДЕЛИ

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БА АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

ТАСС

Индиин-совет соёлой бүлгэмэй (ИСКО) үүсхэлээр эб найрамдалай, аюулгүй байдалай, хани барисаанай түлөө хоёр үдэрэй конференци Урда Индиин Керала штадтахи Квилона хотодо болобо. Индиин ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, түбэй парламентын гэшүүд, ИСКО-гой эдэбхитэд конференциин хүдэлмэридэ хабаадаа.

Конференциин делегадууд үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй нёдондо жэлэй ноябрь hарада Индидэ ерээд байха үедэ гар табигдаhан Индиин-совет документнүүд шухала удха шанартай байна гэжэ тэмдэглэбэд. Энэнь Индиин, Советскэ Союзай хани барисаанда, харилсаа холбоондо, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ туйлай ехэ удха шанартай байна.

Азида хамтааран аюулгүй байдал хангаха шухала гэжэ Л. И. Брежневэй хэлэhэн hанал бодолые энэдхэг арад үргэнөөр дэмжэнэ. Манай арад бүхы дэлхэйн арадуудтай амгалан ёhоор, хани барисаатайгаар ажаhуухые хүсэнэ гэжэ ИСКО-гой президент К. П. Ш. Минон үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

НЬЮ-ЙОРК

США-да гонконгско грипп hүжэрбэ

ТАСС

США-гай 34 штадта гонконгско грипп hүжэрэн дэлгэрбэ. Энэ ужаг үбшэнhөө хүн зониие hэргылхэ национальна түб тэрэниие сарахын тула шухала хэмжээнүүдые абажа байна.

НЬЮ-ЙОРК

Амгалан ёhоной харилсаанай шухала нүхэсэл

ТАСС

Али алинда ашатай туhатай харилсаанай Советскэ Союзтай үргэдхэгдэжэ байhандань американ худалдаа наймаашад сэдьхэлээ ханаанхай. Энэ ушар американ эд бараанай гүйсэдэ горитойгоор нүлөөлхэ байха гэжэ «Дженерал электрик» компаниин уласхоорондын харилсаа эрхилэгшэ Уильям Гамильтон мэдүүлбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй, США-гай Президент Р. Никсонэй хоорондо болоhон уулзалгануудай үндэhөөр энэ туйлагдаа гэжэ У. Гамильтон ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө тэмдэглээ.

Худалдаа наймаагаа үргэдхэлгэ хоёр ороной арадуудай үндэhэн ашаг туhада харюусаха, СССР-эй, США-гай хоорондохи эбэй ёhоной харилсаае саашадань хүгжөөхэ шухала нүхэсэл болоно гээд тэрэ хэлэбэ.

Тиигэбэшье совет-американ худалдаа наймаанда Холбоото Штадууд үшөөл тойбо татаhаар гэжэ У. Гамильтон гэмшэлтэйгээр мэдүүлээ. Энэ асуудалые дары шиидхэбэл, совет-американ харилсаае саашадань хүгжөөлгэдэ нүлөөлхэ байна.

ЖЕНЕВЭ

НИИТЭЕВРОПЫН ЗҮБЛӨӨН

ТАСС

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөнэй хоёрдохи шатын гол зургаан — залан хүтэлбэрилгын комитедэй ээлжээтэ заседани эндэ болобо. Зүблөөнэй hайн үрэ дүнгүүдые туйлахын тула бүхы комиссинуудай хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар үнгэргэхэ шэнэ гурим комитедэй суглаан дээрэ абтаа.

Зүблэхэ зүйлэй түрүүшын гурбан асуудалаар дүнгэй документнүүдэй проектнүүдые зүблөөнэй хүдэлмэришэ зургаанууд бэлдэжэ үргэлжэлhөөр. Соёлой, гэгээрэлэй, эрдэм, техникын, оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха комиссинууд зүблөөнэй түгэсхэлэй, гурбадахи шатада документнүүдые бэлдэнэ. Тодорхойлон хэлэхэдэ, Европын гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанда шухала үүргэ дүүргэхэ хүсэ хэрэглэлгэhээ гү, али хүсөөр заналта хэлгэhээ арсаха гол ёhо тогтоохо хүдэлмэри дүүрэнтэжэ байна.

БАНГКОК

Камбоджодохи байлдаанууд

ТАСС

Пномпень хотоhоо баруун-урдуур 100 километртэ байдаг, патриодуудаар хүреэлэгдэhэн Кампот провинциин түбтэ пномпениин захиргаанай сэрэгүүдэй ба Камбоджые сүлөөлхэ хүсэнүүдэй хоорондо 10 үдэрэй турша соо шанга байлдаанууд болоно байна. Камбоджоhоо ороhон мэдээсэлнүүдэй ёhоор, Камподой гарнизондохи байдал хүшэр бэрхэтэй. Байлдаануудай эхинhээ хойшо Лон Нолой сэрэгүүд 400 солдадаа алдаа, 300 хүниинь hураггүйгөөр үгы болоо.

Патриодуудай добтолго зогсоохын тула пномпениин командовани ябаган сэрэгшэдэй, танкова, артиллерийн шэлэгдэмэл подразделенинүүдые дары түргөөр иишэ эльгээжэ байна. Ябаган сэрэгэй подразделенинүүдые дэмжэхын тула авиациин ехэ хүсэнүүд иишэ эльгээгдээ.

КАИР

КАНАЛ ДАХИНАА НЭЭГДЭБЭ

ТАСС

Израилиин сэрэгүүдээр hандаргагдаhан 90 километр утатай, сэбэр уhатай канал дахинаа нээгдээ. Үдэр бүри Суэц хото 2 миллион кубометр сэбэр уhа эндэhээ абадаг юм гээд Египедэй Араб Республикын ирригациин министр Азиз Юсеф Саад Исмаили провинцидахи Нифише хотодо болоhон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Суэц, Исмаили провинцинуудта үрэжэлтэ газар уhалха түхеэрэлгэнүүдые hайжаруулха зорилготойгоор уhалууриин hубаг каналнуудые үргэдхэхэ түсэб табигдаа гээд тэрэ мэдээсэбэ.

ВАШИНГТОН

Э. Кеннедиин уряа

ТАСС

Хүн зониие олоорнь хюдаха элдэб түхэлэй зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорихо уряатайгаар сенатор-демократ Э. Кеннеди мэдүүлбэ. Уласхоорондын гуманитарна эрхэ баталха, хүгжөөхэ талаар Женевэдэ үнгэргэгдэжэ байhан дипломатическа конференцидэ мэдүүлгэ эльгээхэдээ, иимэ түхэлэй зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорихо гэжэ сенатор тэмдэглээ. Ушарынь юуб гэбэл, эдэ бүгэдэнhөө үргэн ниитэ арад зон ехээр хохидоно.

США. Үнгэрэгшэ жэлдэ Вундед-Ниндэ буhалгаа татаhан Америкын индейцүүдэй ударидагшадые сүүдлэхэ хэрэгые ороной арад зон буруушаан зэбүүрхэжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **индейцүүдые сүүдлэхэ ябуулгые буруушааhан Лос-Анжелосай эхэнэрнүүдэй демонстрациин үедэ.**

ТАСС-ай фотохронико.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: Хүдөө ажахын ба уhанай ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэроссин зүблөөнэй материалнууд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Хамтадхалга ба оньhожоруулга» — Ц. Борокшоновагай статья. Элдэб hонин.

Гурбадахи хуудаhанда: «Хуули гуримаар хүмүүжүүлгэ» — Ильинэй статья. Хилын сааhаа.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: «Хани нүхэсэлөөр мүндэлhэн бэлиг» — С. Забодаевай статья. Элдэб hонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 16.00 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». — «Үйлэдбэриие хүтэлбэрилэлгые нарижуулгын зам». 16.30 — Фигурна hолжоролгоор дэлхэйн чемпионат. Харуулалгын программа. ФРГ-hээ үнгэтэ дамжуулга. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — 19.40 — Забhарлалга. 19.40 — «Хари гүрэнүүдэй эстрадын мастернууд» — М. Матьегэй концерт.

Улаан-Үдэ. 20.10 — Телевизионно hонин. 20.30 — Ажал ба салин хүлhэн тухай асуудалнуудта облпрофсоведэй инструктор Р. Я. Деренченко харюусаха. 20.55 — «Социальна экономикын шиидхэгдээгүй асуудалнууд» (буряадаар).

«Орбита». 21.10 — «Ступени» — телевизионно уран hайханай олон серитэй зүжэгэй «Үүр хираанаар уулзалганууд» гэhэн хоёрдохи сери харуулагдаха. 22.30 — Спорт. СССР-эй арадуудай үбэлэй III Спартакиада. 1. Фигурна hолжоролго. Хоёр хоёроороо hолжоролго. Уялгата программа. 2. Коньки. 3. Сана.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 20.10 — «Моя Москва» — телевизионно документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха.

Улаан-Үдэ. 21.10 — «Распятый остров» — уран hайханай фильм. 22.30 — Концерт.

Редакторай орлогшо М. Н. НИМАЕВ.

«Буряад үнэн» газетын коллектив өөрынгөө хүдэлмэрилэгшэ

Доржи Цынгуевич ГАРМАЕВАИ

гэнтын аюулhаа боложо, сагhаа урид наhа барашые ушарhаа гэр бүлынхидтэнь, түрэлхидтэнь гүнзэгы гашуудалаа мэдүүлнэ.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-02353. Заказ №